

'Nan Na Tityincyoo' Nnon Juan Na Si'man Jesucristo

Jñ'oon na si'man Jesucristo 'nan na xejnda ngüentyja

¹ Jñ'oonmin chuhan' jñ'oon na tyincyaa Tyo'ts'on nnon Jesucristo na quitsi'man jonhan' ndëë nn'an na cotyentjonhan nnon jon. Joo jñ'oonmin conan'quindyihan' ntyja 'naan' 'nan na cje ro na ngüentyja. Ja Juan na matye'ntjön nnon Cristo, t'ua jon ts'ian nnon ángel 'naan' jon na tyjee' tsan'ñeen na m'an na quitsiquindyi tsan'ñeen jñ'oonmin ja. ² Macüji' jndyoyu ntyja 'naan' tsoñ'en 'nan na tityincyoo' nnön. Tsonvahn chuhan' jñ'oon ntyja 'naan' jñ'oon' Tyo'ts'on yo jñ'oon na mayuu' na si'man nquii Jesucristo.

³ Ityio Tyo'ts'on jn'aan nquii ts'an na itsijnaan' joo jñ'oon na chu tsonva. Ndo' mantyi ityio jon jn'aan joo nn'an na condyehinhan' ndo' cota'nguee'hin nchu vaa tsi'manhan'. Ee jndë mavaa xjen na nndui cha'xjen na conan'quindyi jñ'oonmin.

Incyaa Juan ts'on 'naan' jon ndëë nn'an cüentaa' Tyo'ts'on ndyuaa Asia

⁴ Ja Juan matscüenön jñ'oonmin ndëë 'o' na conduiho' ntyque' tmaan' nn'an na vantyja n'onho' Jesucristo na m'anho' ndyuaa Asia.

Nquii Tyo'ts'on mancüixjen m'aan jon, mantyi tom'aan jon ndyu na toxen'chen vitjachen na nc'oon tsonnangue, ndo' ngüentyja xjen na nncüjee'non jon. Mac'an na nninncyaa jon na ncy'onho' cüenta juu naya na tsixuan jon, yo nin'juu na conduihin na tajñuaan' ts'onhin. Ndo' mantyi joo ntyque' espíritus na m'anhan tonnon juu silla na manin' ts'iaan' 'naan' jon, ncyahan na nan'xuanho' joo nayamin'. ⁵ Ndo' mantyi nquii Jesucristo ncyaa jon na nndaho' joo nayamin', nquii jon na conduihin na tocüji' jndyoyuhin ntyja 'naan' Tyo'ts'on. Manquii Jesús na conduihin ts'an navejndyee na jnanquintyja jon quii' nt'an nn'an na jndë tjë na tando' xco jon. Conintquentyichenhin ndëë tsoñ'en nn'an na conduihan nanm'ann'ian na cotoxenhan nn'an tsonnangue. Vi'ntyjii jndyi jon jaa, ndo' ng'e na jnan'cuee' nn'anhin na tcüe' neon' jon, jo' juu jnan na tonan'xuan, jndë siquindyaa jon jaa na tonan'y'oonhan' jaa. ⁶ Ndo' nquii Cristo jndë tquen jon na condui jaa tmaan' nn'an na itye'ntjon jon. Mantyi jndë tquen jon na condui jaa ntyee na cotye'ntjön nnon tye jon, nquii ta Tyo'ts'on. Ninnquii'chen cüit'maan'hin xeng'e juu najndei na conduihin yo nin'juu na itye'ntjon jon tsoñ'en. Ninnquii'chen quindui na nnda'.

⁷ Quitquenho' cüenta, jndë mandyo Cristo quityquii' chincyu.

Tsoñ'en nn'an njnty'iahan jon yo nque nn'an na jnan'jonhan na cue' jon, ndo' yo nin'tsoñ'en nn'an na ninvaa tsonnangue.

Juu xjen na njnty'iahan jon, jndei nnan'xuaahan na itsi'ndaa'han' ngiohan.

Mayuu' na nndui cha'xjen na matsjö.

Nnda' vaa na tso tsan'ñeen.

⁸ Nquii Tyo'ts'on na taquintya najndei conduihin, itso jon:

“Ja m'an vitjachen na tui tsoñ'en, ndo' nc'önntyëchën vi na jndë tenon tsoñ'en.” Ndo' vaa tso nquii jon na mancüixjen m'aan jon vitjachen na nguua tsonnangue yo tsjö'ndue, ndo' mantyi ngüentyja xjen na ncüjee'non jon.

Nnon Juan tityincyoo' Cristo na quixuehin

⁹ Ja Juan na macüji tsonvahin, condui ja ntyjeho' na mavantya ts'ön Jesucristo. Matsijon ja yoho' ntyja 'naan' na ico'xen jon. Mantyi condui ja ts'an na itsijonhin yo navi' na coquenonho' ng'e na vantya n'onho' Jesús. Ndo' mantyi yo nin'juu na contjotyenho' ntyja 'naan' jon yo na t'man n'onho' minnichen nnon 'nan na inchjehan' 'o'. Tom'an ja tyuaa chjo na jndyu Patmos na m'aan ndaandue xi'jndiohan'. Tyii' gobiernon ja jo' tsojnaan' na toninncyä jñ'oon' Tyo'ts'on ndo' na tocüji' jndyoyu ntyja 'naan' nquii Jesús. ¹⁰ Juu xuee na covañjoon' nn'ön na tando' xco Jesús, tom'an ja nacje 'naan' Espíritu Santo. Ndo' juu xjen'ñeen tox'ën jndyi na cha'vijon jndyee' ts'an na c'uaa jndyi tsinin. Itsijonhan' na c'uaahan' cha'vijon ya na icüja' ts'an ndu. ¹¹ Jndyi na itso jon nnön:

—Joo 'nan na mandyia', chen jndyi cüji'han' nnon ncüii tson. Quitscüenon'han' ndëe joo ntyque' ntmaan' nn'an na vantya n'on ja na m'anhan ndyuaa Asia, juu tsjoon Éfeso, yo Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ndo' yo nin'Laodicea.

Ndö' vaa jñ'oon na jndyi.

¹² Tequën cha' nty'ia nin nquii jon na itsinin yo ja. Yajo' jnty'ia ntyque' ncjo na jndëhan' yo s'on ijan na contyjo chonhan'. ¹³ Ndo' xoncüe quii' nt'anhan' jnty'ia minntyjee' ncüii cha' vaa ts'an. Cüe jon ncüii ndiaa tco xjen tyuaachen. Ndo' tsi'jndya jon, tyen ncüii 'nan na jndëhan' yo s'on ijan. ¹⁴ Soxquen jon quichi'tyenhan' cha'vijon soo' quitsman quichi', cha'vijon quichi' tein. Ndo' tënnon jon quixueehan' cha'vijon tsachon t'man. ¹⁵ Mantyi ng'ee jon quixuee jndyihan' cha'na colo tsixuan s'on ve xjen na jndë jndui'han' quityquii' ton' na conein ncjo na sijnty'ui ya ts'anhan'. Ndo' jndyee' jon c'uaahan' cha'vijon na c'uaa vja ndaa jndaa. ¹⁶ Nt'ö jon tontyjaya too' ntyque' ncjuu, ndo' quii' 'ndyo jon jndui' xjo na tē ve ntyjaquio. Ndo' xuee jndyi nnon jon cha'xjen naxuee ndo'cüjioon' na yajmin'.

¹⁷ Ndo' xjen na jnty'iahin, jnaan' na ty'uë jndyi, tyiooto ja tong'ee jon cha'vijon ts'oo. Yajo' nt'ö jon ntyjaya tyio jonhan' nacjö. Itso jon nnön:

—Tyi'nty'ue'. Ja condui nquii jon na tom'aan navejndyee vitjachen na nguaa tsonnangue ndo' min na quintycüiihan', majo' ja ninvaa m'an. ¹⁸ Ja ninnquii'chen mavant'ö. Ndo' min na jndë t'io, majo' naneihin m'an na tyi'quintycüii na mavant'ö. Ndo' juu na co'xenhan' na covje nn'an, condui ja na matye'ntjönhan', juuhan' ndo' mantyi naijon na m'an nn'an na jndë tjë na tyí'c'onhan ntyja njan. ¹⁹ Ndo' itsontyichen jon nnön: 'Nan na jndë jndyia' na tityincyoo' nnon' yo mantyi tsoñ'en nnon na nnintyincyoo'nty na minhan'

nanein yo 'nan na xejnda ndui, cüji'han'. ²⁰ Ndo' ntyja 'naan' juu jñ'oon na vanty'iu m'aanhan' na tacovaa' n'on nn'anhan', ndö vaa na itsi'manhan'. Joo ntyque' ncjuu na jndyia' na too' nt'ö ntyjaya, conduihan' joo ntyque' ángeles na cotquenhan cüenta joo ntyque' tmaan' nn'an na conduihan cüentaa' Tyo'ts'on. Ndo' mantyi joo ntyque' ncjo na jndéhan' yo s'on ijan na contyjo chon, joohan' conduihan' joo ntyque' tmaan' nn'an na conduihan cüentaa' nquii Tyo'ts'on.

2

Jñ'oon na tyincyaa Jesucristo ntyja 'naan ntyque' tmaan' nn'an Jñ'oon cüenta nn'an tsjoon Éfeso

¹ Tsochen Jesús nnön: “U' Juan, cüji' jñ'oon na matsjö nnon' ndo' quitscüenon'han' na m'aan nquii ángel na ivantyjee' jon tmaan' nn'an na conduihan cüenta na m'anhan tsjoon Éfeso. Quitsu' ndëéhan: Ndö vaa na matsjö ncö na too' ntyque' ncjuu nt'ö ntyjaya. Mancö na mantyi' quii' nt'an joo ntyque' ncjo na jndéhan' yo s'on ijan na contyjo chonhan'. ² Ja ntyji ya ncüii cüii nnon na cont'aho' ntyja njan, ndo' mantyi yo na conan'jonho' na cotye'ntjonho' nnön. Ndo' mantyi ntyji na contjotyenho' ntyja njan. Ntyji na tyi'quintjo ya ngioho' yo joo nn'an na conan'jonhan yo 'nan tyia. Ndo' mantyi maquën cüenta na joo nn'an na conduehan na nquii Jesucristo jñon jonhan ndëë nn'an yo jñ'oon naya 'naan' jon, cotji'ho' cüenta na condui nan'ñeen nn'an na ve' conan'vi'nn'anhin. ³ O' ng'e na njon jndyi ngioho' yo xuë, m'anho' na t'man n'onho' conan'quii n'onho' quityquii'

tsoñ'en navi' na coquenonho', min tyi'qui'ndyeho' ntyja njan. ⁴ Majo' ndö vaa na tyi'cavee' ntyji ntyja 'naanho'. 'O' tyi'conan'vengioho' ja cha'xjen na vejndyee. ⁵ Ng'e na nnda', cañjoon' n'onho' nchu vaa na tom'anho' na tonnön na toxen'chen, nanein jndë tycyaaho' na nnda' tonan'xuanho'. Jo' quintcüe' n'onho' 'nan na conan'tjaho' ndo' quint'a nnda'ho' cha'xjen na tont'a jndyeeho'. Majo' xe na aa tyi'ntcüe' n'onho', yajo' ncüjenön ndo' ncüji' ntcü'ë juu xjo cüentaho' na ntyjo chonhan'. ⁶ Majo' min na nnda', vaa ncüii nnon na nan'xuanho' na cavee' ntyji. M'anho' na jndoho' joo ts'ian na cont'a nn'an tmaan' nicolaítas. Ndo' mantyi ja jndö jndyi 'nan na cont'a nan'ñeen.

⁷ “Min'cya ro ts'an na nin'cüaa' ts'on jñ'oonmin', quindyii juu jñ'oon na itsinin nquii Espíritu Santo ndëe joo nn'an na conduihan ntmaan' cüentaa' Tyo'ts'on. Juu ts'an na condëe its'aa yo natyia, ninncya ja na ntquii juu tëe' ts'on na incyaa-han' na tyi'quintycüii na vando' ñuaan' juu. Juu ts'oon'ñeen minntyjee'han' quii' paraíso naijon na m'aan nquii Tyo'ts'on.”

Jñ'oon cüenta nn'an tsjoon Esmirna

⁸ Tsontyichen Jesús nnön: “Juu jñ'oon na matsjö nnon', cüji'han', ndo' quitscüenon'han' na m'aan juu ángel na ivantyyee' jon tmaan' nn'an na conduihan cüentaa' Tyo'ts'on tsjoon Esmirna. Quitsu' ndëehan: Jñ'oonmin matsinën ncö, ja na mancüiixjen m'an navejndyee ndo' na mats'iañ'en. Mancö na jnan'cuee' nn'an ja, majo' vant'ö xcö. ⁹ Joo navi' na coquenonho', nchji jnt'a ntyja 'naan'han', ndo' mantyi nchji

na jñen' jndyihó'. Majo' na tonnon Tyo'ts'on conduiho' na tyaho'. Manchji jñ'oon tsan' na conan'nein minndye nn'an nacjoho'. Nan'ñeen tuihan tsjan nn'an judíos, majo' ng'e na cont'a vi'han 'o', jo' tsi'manhan' na chito conduihan nn'an judíos, conduihan tmaan' cüentaa' Satanás. ¹⁰ Tyi'nan'tyueho' ntyja 'naan' juu navi' na mavaa xjen na ntquenonho'. Ee juu yutyia nts'aa juu na ntyi' nn'an vendyeho' vancjo cha' quitsi'manhan' na aa mayuu' na vantyja n'onho' ja. Juu navi'ñeen, nincüanntyi ro xuee na ngenonho'han', majo' quintjotyenho' na vantyja n'onho' ja min xe na aa nan'cüje nn'anho', ndo' nninncyá na ncy'onho' cüenta na tyi'quintycüii na cota'ndo'ho', na juuhan' tsixuanhan' cha'vijon corona na njon jndyihan'. ¹¹ Minnichen ts'an na nincüaa' ts'on jñ'oonmin', quindyii juu jñ'oon na itsinin nquii Espíritu Santo ndëë joo nn'an na conduihan ntmaan' cüentaa' Tyo'ts'on. Nquii ts'an na condëë its'aa yo 'nan tyia, juu na covje nn'an na vja ve, tyi'je'quit'uiihan' tsan'ñeen”.

Jñ'oon cüenta nn'an tsjoon Pérgamo

¹² Tsontyichen Jesús nnön ja Juan: “Joo jñ'oonmin na matsjö nnon', cüji'han', ndo' quitscúenon'han' na m'aan juu ángel na ivantyjee' jon nn'an na conduihan tmaan' cüentaa' Tyo'ts'on tsjoon Pérgamo. Quitsu' ndëëhan: “Ndö vaa jñ'oon na matsjö ncö na y'ön xjo na të ve ntyjaquio. ¹³ Mantyi ya ntyja 'naan' na cotsam'anho' xoncüe quii' nt'an nn'an na m'an tocje 'naan' Satanás. Majo' min na nnda', contjotyenho' ntyja njan. Tacotjiho' na vantyja n'onho' ja min na xoncüe

quii' tsjoonho' jnan'cuee' nn'an juu ntyjeho' Antipas. Juu tsan'ñeen yo mancha'chen ts'on jon tocüji' jndyoyu jon ntyja njan ndëë nn'an tsjoonho' na m'anhan nacje 'naan' Satanás. ¹⁴ Majo' m'aan cüanntyi ro jñ'oon na nchji na tyi'cotsam'anho' na tonnön cha'xjen na chuhan'. Ndyii' ntyjeho' na tyi'nin'qui'ndyehan jñ'oon na totsiman Balaam. Tsan'ñeen si'man jon nnon Balac jñ'oon na s'aahan' na tonan'tja nn'an Israel nnon Tyo'ts'on. Ee juu Balaam'ñeen itso juu na ya quinan't'maan' nan'ñeen 'nan na ve' tonan'ya nn'an. Ndo' tanin min na aa ntquiihan s'i quioo' na conan'cüje nn'an na conan't'maan'han juu nan'ñeen. Min tanin xe na aa m'anhan yo ntyjehan na ve' ndö' ro.

Ndö' ro jñ'oon na totsiman juu Balaam'ñeen. ¹⁵ Ndo' tsontyichen Jesús: Mantyi vaa ncüiichen 'nan na ntyji yoho', na ñ'en ntyjeho' na conan'jontyengan yo juu jñ'oon na conan'man nn'an tmaan' nicolaítas. ¹⁶ Mang'e jo' quintcüe' n'onho' jnanho' nan'min', ee xe tyi'ntcüe' n'onho', cje na nguënön ndo' ntsiquit'a ja tyia' yo nan'ñeen yo xjo na ndyii'han' quii' 'ndyö.¹⁷ Minninchen ts'an na nin'cüaa' ts'on joo jñ'oonmin', quindyii juu jñ'oon na itsinin nquii Espíritu Santo ndëë joo nn'an na conduihan ntmaan' cüentaa' Tyo'ts'on. Ncüii ncüii ts'an na xe'ncyaa juu na juu 'nan tyia ntco'xenhan'hin, nninncyaa na ntcüa' juu 'nan na itsijonhan' juuhan' cha'vijon maná, ncüii nnon na tyi'covaa' n'on nn'an ntyja 'naan'han'. Ndo' mantyi nnon tsan'ñeen nninncyaa ja ncüii tsjö' chjo na quichi'. Nnonhan' nnintyincyoo' xuee' tsan'ñeen na xcohan' na tji ja na xia'ntyti nquii juu ncüaa'

ts'on juu nchu vaa tsi'manhan'.

Jñ'oon cüenta nn'an Tiatira

¹⁸ Tsontyichen Jesús nnön: “Joo jñ'oonmin na matsjö nnon', cüji'han', ndo' quitscüenon'han' na m'aan juu ángel na ivantyjee' jon nn'an na conduihan tmaan' cüentaa' Tyo'ts'on tsjoon Tiatira. Quitsu' ndëehan: “Ndö jñ'oon na matsinën ncö na condui ja jnda Tyo'ts'on. Maja na quixuee jndyi tënnön cha'vijon tsachon, manty'ia ata quityquii' n'on nn'an. Ndo' quixuee ng'ë cha'vijon colo s'on ve xjen na jndë jndui'han' quii' ton' na conein ncjo ndo' na sijnty'ui ya ts'adhan'. ¹⁹ Chen jndyi ntyji 'nan na cont'aho'. Mantyji ntyja 'naan' na conan'vengioho' nn'an yo juu na vantyja n'onho' ja. Ndo' maquën ya cüenta na xoncüee' n'onho' na cotyentjonho' nnön na conan'quii' n'onho' navi' na coquenonho'. Mantyi maquën cüenta nchu vaa na conan'jonho' yo ja, majndyentyi nnon 'nan na cont'aho' cha'xjen na chuhan', chito cha'xjen na tom'an jndyeeho'. ²⁰ Majo' vaa 'nan na ntyji na tyi'quichuhan' ntyja 'naanho'. Ee tyquii' nt'anho' m'aan ncüii tsanscu na itsi'man juu jñ'oon tsan' ndëeho'. Ve' itso nquii juu na conduihin ts'an na incyaa juu jñ'oon' Tyo'ts'on, majo' ve' its'aa juu cha' tots'aa tsanscu na jndyu Jezabel, ndo' na nnda' joo nn'an na vantyja n'on ja, itsivi'nn'an juu nan'ñeen. Ee itsi'man juu na tanin min na ve' ndö' ro m'an nn'an yo ntyjehan, ndo' na cuaa nquii min na conan't'maan'han' 'nan na conan'ya nn'an, ndo' mantyi ya min xe na aa cotquiihan s'i quioo' na conan'cüje nn'an na conan'tmaan'hin joo nan'ñeen. ²¹ Jndë tyincyaa xjen nnon juu

tsanscu'ñeen na quintcüe' ts'on juu na ve' ndö' ro m'aan juu yo nn'an, majo' tyi'nin'qui'ndyii juu na nnda' vaa na vam'aan juu. ²² Majnaan' jo' ntsquiö tycu v'ii nacjoo' juu. Ndo' nts'a na nque nn'an na ve' ndö' ro m'anhan yohin, xe na aa tyi'ntcüe' n'onhan 'nan na jndë cont'ahan na si'man juu ndëehan, cüejon t'man navi' ntquenonhan cha'xjen nquii tsanscu'ñeen. ²³ Ndo' mantyi joo nn'an na conduihan cha'vijon ntsinda juu ng'e na conan'jonhan yo jñ'oon na incyaa juu, ntscüjèhan. Yajo' nque nn'an na conduihan ncüii ncüii tmaan' na icüji Tyo'ts'on cüentaa' nquii jon, ncüaa' n'onhan na chen chen ntyji ja nchu vaa 'nan itsitiu ts'an yo nchu vaa na m'aan' ts'on juu. Ja ndyiön ncüii ncüii 'o' xi' ncüii nchu vaa 'nan na cont'aho'. ²⁴ Majo' m'an minndyeho' tsjoon Tiatira na tyi'conan'jonho' yo juu jñ'oon na itsi'man juu tsanscu'ñeen. Joo nan'ñeen na conan'jonhin yo juu, conduihin na min jñ'oon na njon jndyi nan'xuanhan' ntyja 'naan' Satanás. Majo' 'o' na tyi'conan'jonho' yo jñ'oon'ñeen, tavi'nan ncüiichen xu na matyiö nacjoho'. ²⁵ Xia'ntyti na quintjotyenho' tyquii' na vantyja n'onho' ja ata xjen na nguëntcü'ë na m'anho'. ²⁶ Ntyja 'naan nque ntyjeho' na cont'ahin 'nan na nt'ue ts'ön, na tyi'xe'ncyahan na juu natyia ntquenhan' xjen 'naan'han'hin, ja nninn'cyaa na nditquehin ndëë tsoñ'en nn'an tsonnangue. ²⁷ Joohan ngitoxenhan nan'ñeen yo najndeih'han', ndo' ya na tyi'nin'quita'nguee' nan'ñeen, nan'tyuii'han joo nan'ñeen cha'vijon ya na itsityuii' ts'an xuaa na jndëhan' yo ts'oquichu. Nquii Tyëhö' jndë tyincyaa jon najndeih' na tsixuan ja na ntco'xën. Ndo'

cha'xjen na s'aa jon na nnda', manda' vaa na ninncyä na quinan'xuan nan'ñeen na jndë'han na quitoxenhan. ²⁸ Ndo' mantyi nninncyä na nnda-han quixjuunco. ²⁹ Minninchen ts'an na nin'cüaa' ts'on jñ'oonmin', quindyii juu jñ'oon na itsinin nquii Espíritu Santo ndëë joo ntmaan' nn'an na conduihan cüentaa' Tyo'ts'on".

3

Jñ'oon cüenta nn'an tsjoon Sardis

¹ Tsontyichen Jesús nnön: “Cüji' jñ'oon na matsjö nnon', ndo' quitscüenon'han' na m'aan ángel na ivantjee' jon nn'an na conduihan tmaan' cüentaa' Tyo'ts'on na m'anhan tsjoon Sardis. Quitsu' ndëëhan: “Ndö jñ'oon matsjö, ncö na matsixuan ntyque' Espíritu cüentaa' Tyo'ts'on yo joo ntyque' ncjuu'ñeen. Ntyji 'nan na cont'aho' ndo' ntyji na condue nn'an na 'o' t'man cojoo' n'onho' ntyja njan, majo' 'o' conduiho' cha'vijon nt'oo. ² Jo' quintcüiho' ndo' quinan'chonho' ntyja 'naan' na vantyja n'onho' já, na itsijonhan' juuhan' cha'vijon ts'an na vave'. Ee juu na cotsam'anho', maquën cüenta na ncüii cüii nnon ntyja 'naan' na cotye'ntjonho' nnon Tyo'ts'on, tyi'quindëhan' cha'xjen na chuhan'. ³ Jo' cañjoo' n'onho' juu jñ'oon na ty'onho' cüenta. Quita'nguee'ho'han' ndo' quintcüe' n'onho' jnanho'. Majo' xe tyi'nan'jñ'oon'ho' 'nan na matsjö ndëëho', ninjonto ncüjënön cha'vijon na icüjee' tsanch'uee, min tyixe'cüaa' n'onho' yuu xjen nguë. ⁴ Majo' tsjoonho' Sardis m'an vendye ntyjeho' na tyi'cov'ahan yo juu

'nan tyia ee cotsam'anhan cha'xjen na nt'ue ts'ön. Mang'e jo' nninncyaa ndiaa quichi' na ntcüehan na nnan'jonhan yo ja ee nan'xuanhan na ncy'onhan cüenta juu naya'ñeen. ⁵ Nque ntyjeho' na tyi'xe'ncyahan na ntco'xen 'nan tyiahan, joochan ntcüehan ndiaa quichi'. Min tyi'xe'quitsint'u ngueehan nnon tson na chuhan' nguee nn'an na incyaa Tyo'ts'on na nan'xuanhan na tyi'quintycüii na vando' ñuaanhan. Ndo' nnon Tyëhö' yo ndëë ángeles 'naan' jon, ncüji' jndyoyu na condui nan'ñeen nn'an na m'anhin ntyja njan. ⁶ Min'ninchen ts'an na nin'cüaa' ts'on jñ'oonmin', quindyii juu jñ'oon na itsinin nquii Espíritu Santo ndëë joo ntmaan' nn'an na icüji Tyo'ts'on na conduihan cüentaa' nquii jon.”

Jñ'oon cüenta nn'an tsjoon Filadelfia

⁷ Tsontyichen Jesús nnön: “Cüji' jñ'oonmin na matsjö nnon', ndo' quitscüenon'han' na m'aan juu ángel na ivantyjee' jon tmaan' nn'an na conduihan cüentaa' Tyo'ts'on na m'anhan tsjoon Filadelfia. Quitsu' ndëëhan: Condui ja ñuan nquii', ndo' mantyi juu jñ'oon na mayuu'. Nquii David totsixuan jon najndei na tocoxen jon ninvaa ndyuaa 'naan' jon. Cha'xjen na totsixuan jon, mantyi ja vaa najndö na nninncyaa na vanaan na ngaquee' ts'an quiñoon'ndue oo aa tyi'cüanaan. Ncö matsiquinan ndo' tanin ts'an nndëë ntscu'tyen, oo matsc'utyën ndo' ta'nan ts'an na ndëë ntsiquinaan. ⁸ Ntyji nchu vaa na cotsam'anho'. Quitquenho' cüenta, jndë siquinan tondëëho' cha'vijon ncüii 'ndyo v'aa cha' ndëë ntji' jndyoyuho' ntyja njan. Ndo' juu na jndë

siquinan, ta'nan ts'an na nndëë ntscu'han'. Ee min na tyi't'man najndei na nan'xuanho' quii' nt'an nn'an, majo' conan'veho' jñ'oon njan ndo' min tyi'cotji ntcüe'ho' ntyja njan. ⁹ Ndö vaa na nts'a. Tsjoonho' m'an nn'an judíos na conduehan na joohan mayuu' judíos conduihan. Majo' 'nan na cont'ahan tsi'manhan' na tyi'yuu' na nnda'. Ee ninnquii'chen quintu conan'neinhan. Joohan conduihan tmaan' nn'an cüentaa' juu Satanás. Quitquenho' cüenta, nts'a na ngonan'ndyoo'han na m'anho' na ntonquityehan tondëëho'. Ndo' na ntsavaa' n'onhan na vi'ntyji ja 'o'. ¹⁰ Ng'e 'o' jndë jnan'quindëho' jñ'oon na tsjö ndëëho', ndo' yo na t'man n'onho' conan'quii n'onho' ncüii cüii nnon 'nan na coquenonho'. Ng'e na nnda', mantyi ja ngüantyjë' 'o' juu xjen na nndyohan' na nt'uiivi'han' nn'an. Juu xjen'ñeen nn'an na ninvaa tsonnangue na tyi'c'onhan ntyja 'naan' Tyo'ts'on, vaa t'man jndyi navi' na ntquenonhan cha' ntsi'manhan' nchu vaa na nan'xuanhan tonnon jon. ¹¹ Cje ro nguë ntcü'ë na m'anho'. Tsoñ'en naya na jndë ty'onho' cüenta, quita'ntjee' yaho'han' na juuhan' tsijonhan' cha'vijon corona na njon jndyihan', tyi'nts'aahan' na ncüji' ts'adhan' ndueeho'. ¹² Ndëë joo ntyjeho' na tyi'xe'ncyahan na ntquen juu natyia xjen 'naan'han'hin, nninnnya na nntjotyenhan na tongiaa' Tyo'ts'on. Ntsijonhan' joohan cha'vijon nont'eii' juu vats'on quiñoon'ndue. Ndo' tyi'jon ncüji'han'hin na m'adhan jo' yo jon. Ndo' nacjohan ncüji xuee' nquii Tyëhō' Tyo'ts'on yo xuee' Jerusalén xco, tsjoon' nquii jon na nnanhan' quiñoon'ndue na nndyocuehan'. Ndo'

mantyi ncüji xuë na xcohan' nacjo nan'ñeen.
¹³ Minninchen ts'an na nin'cüaa' ts'on jñ'oonmin',
 quindyii juu jñ'oon na itsinin nquii Espíritu Santo
 ndëë joo nn'an na conduihan ntmaan' nn'an
 cüentaa' Tyo'ts'on.”

Jñ'oon cüenta nn'an tsjoon Laodicea

¹⁴ Tsontyichen Jesús nnön: “Joo jñ'oonmin na
 matsjö nnon', cüji'han', ndo' quitscüenon'han' na
 m'aaan juu ángel na ivantjee' jon nn'an na con-
 duihan tmaan' cüentaa' Tyo'ts'on tsjoon Laodicea.
 Quitsu' ndëëhan: “Ndö jñ'oon na matsjö na con-
 duí ja jñ'oon na tyi'je'quitscüejndyohan' juuhan'.
 Conduí ja jñ'oon na macüji' jndyoyu ja, mancö na
 matsiquindëë, ncö na conduí ja jñ'oon na nndëë
 ngantya ts'on ts'an. Ndo' conduí ja x'ee jñ'oon
 ntyja 'naan tsoñ'en na tqwen Tyo'ts'on. ¹⁵ Chen
 jndyi ntyji ntyja 'naan' tsoñ'en na cotyentjonho'
 nnon Tyo'ts'on. 'O' min tyi'quitsijonhan' 'o' cha'na
 ndaatíoo tein, min cha'na ndaatíoo jmin'. Nt'ue
 jndyi ts'ön na ncüii na ve nan'min' na ntsijon-
 han' 'o'. ¹⁶ Majnaan' jo', ng'e na itsijonhan' 'o'
 cha'vijon ndaatíoo na ngue ro vi, min chito na
 tein nan'xuanho', min chito na jmin' nan'xuanho',
 jo' na ncüji' 'o' ntyja njan, cha'xjen ya na itan
 ts'an. ¹⁷ Ee condueho': Conduí jaa nn'an tya ntyja
 'naan' Tyo'ts'on yo ntyja 'naan' tsonnangue. Jndë
 tijndye 'nan nján. Tanin 'nan vi itsitjahan' já. Ndö'
 vaa na condueho'. Majo' ndicüaa' n'onho' na con-
 duího' nn'an na nty'iachen, naninñen' jndyího'.
 Itsijonhan' 'o' na cha'vijon nannchjan, cha'vijon
 na ninquintseiho'. ¹⁸ Mang'e jo' matsiqui'man' ja
 'o' na quijnt'ueho' naya na tsixuan. Ee na nt'aho'

na matsjö, cha'vijon na conan'jndaho' s'on ijan na jndantyi njonhan', yajo' nnan'xuanho' na tyaho' na tonnon Tyo'ts'on. Ndo' nnön quijnt'ueho' ndiaa quichi' na ntcüeho', cha' ntscu'han' na jn'anho' na ninquintseiho'. Ndo' mantyi nnön quijnt'ueho' na cha'vijon nchen' nasi na ndyionho'han' tëndëëho' cha' xuee njnty'iaho'. ¹⁹ Tsoñ'en nn'an na vi'ntyji, ya na conan'tjahin nnön, jaa' jñ'oon na mamanan ndo' mac'öyuhan. Mang'e jo', cjoo' ya ya n'onho' na quintcüe' n'onho'. ²⁰ Quitquenho' cüenta, minntyjë' to'ndyo v'aa ndo' matsicü'ahan'. Xe na aa m'aan nin juu na ndyii juu jndyëe ndo' ntsiquinaan juuhan', ncjöc'ë na m'aan juu. Ndo' ntsijon ja yohin na icüa' juu, ndo' mantyi ntsijonhin yo ja. ²¹ Ja tantjön yo juu 'nan tyia na nin'co'xenhan' ja. Mang'e jo' jndë taquijman ngiaa' Tyëhö' juu silla na manin' ts'iaan' 'naan' jon najon na ico'xen jon. Ndëe joo ntyjeho' na mantyi tyi'xe'ncyahan na juu 'nan tyia quenhan' xjen 'naanhan'hin, nninncyä na ntsacüendyuahan juu silla na manin' ts'iaan' njan najon na maco'xën."

²² Minninchen ts'an na nin'cüaa' ts'on jñ'oonmin', quindyii juu jñ'oon na itsinin nquii Espíritu Santo ndëe joo nn'an na conduihan ntmaan' cüentaa' Tyo'ts'on."

4

'Nan na min quiñoon'ndue, tityincyoo'han' nnon Juan

¹ Vi na jndë jndyi jñ'oonmin', tityincyoo' ncüiichen nnon 'nan na jnty'ia. Jnty'ia ncüii 'ndyo v'aa quiñoon'ndue na vanaanhan'. Ndo' juu ts'an na t'man jndyee ja na jndyi jndyee' jon

na itsijonhan' juuhan' cha'vijon na icüja' ts'an ndu, sinin nnda' jon nnön. Itso jon:

—Quindyovaa' ntjoohin, ndo' ntsi'man nnon' 'nan na majnda' na ngüentyja na nnduihan' vi na jndë na tenoon' joo nan'min'.

² Ndo' vi na jndë jndyi jñ'oonmin', ninñoon' t'ön ja nacje 'naan' nquii Espíritu. Ndo' quityquii' quiñoon'ndue, jo' jnty'ia na ventyjee' ncüii silla na manin' ts'iaan', ndo' m'aan ncüii juu na vequityenhan'. ³ Quixuee jndyihin. Itsijonhan' na nancoo'hin cha'vijon tsjö' jaspe yo tsjö' corنالina na vando' jndyi colohan'. Ndo' xi'jndio juu silla'ñeen ntyjo quitsujn'an na itsijonhan' colo 'naan'han' cha'na tsjö' esmeralda na nancoo'han'. ⁴ Ndo' mantyi xi'jndio juu silla'ñeen ventyjee' mañoon ntcyu ncho' nenque silla na manin' ts'iaan'. Ndo' nacjohan' vendyuaa ntcyu ncho' nenque nn'an na conintque. Cüehan ndiaa quichi' ndo' nquenhan ñjon corona na jndëhan' yo s'on ijan. ⁵ Juu silla na minntyjee' xoncüe, condui' chonntsuee ndo' c'uaa na co'manhan'. Ndo' tonnon juu silla'ñeen ventyjee' ntyque' lámparas na conan'xueehan'. Joohan' conduihan' ntyque' espíritu cüentaa' nquii Tyo'ts'on. ⁶ Mantyi tonnon juu silla'ñeen vaa ncüii na itsijonhan' juuhan' ndaandue na quixuee jndyihan' cha'vijon ndioo.

Ndo' xi'jndio na nennque ngiaa' juu silla'ñeen, ncüii ncüii ntyjaa'han' m'an nenque na cota'ndo'. Tondëehan ndo' na tonquen'hin, too'chen na t'uui' tëndëehan. ⁷ Juu na vejndyee na nenque na cotando'ñeen, itsijonhan'hin cha'na lión. Ndo' juu na jndë ve, itsijonhan'hin cha'na ncüii toro. Ndo' juu na jndë ndye, itsijonhan' nnon jon cha'na

nnon ts'an. Ndo' juu na jndë nenque, itsijonhan'hin cha'na quichi na mantya. ⁸ Ncüii ncüii joo na nenque na cota'ndo'ñeen, min yon yon ntsquiihin, ndo' ninvaañ'engan chuu' tëndëëhan. Naxuee ndo' natsjon tyi'quitsacüentyjee'han na conduehan:

Ñuan nquii', ñuan nquii', ñuan nquii' condui nquii
Tyo'ts'on na taquintya najndei na conduihin.

M'aan ndo' m'aan jon, mancüiixjen m'aan jon vitjachen na nguaa tsonnangue yo tsjö'ndue ndo' mantyi ngüentyja xjen na ncüjee'non jon.

⁹ Ndo' nque joo na cotando'ñeen, ncüii ncüii jon na contcüii'han, conan't'maan'han ndo' coninncyahan na ya nnon nquii jon na m'aan ndo' m'aan jon na vaquityen jon juu silla'ñeen. ¹⁰ Juu xjen na cont'ahin na nnda', yajo' joo ntcyu ncho' nenque nn'an na conditque'ñeen, cotongityehan tonnon nquii jon na m'aan ndo' m'aan jon na vaquityen jon juu silla'ñeen na manin'ts'iaan'han'. Conan't'maan'han nquii jon na tayuu ntycüii na vando' jon. Mantyi cotyiohan corona 'naanhan tonnon juu silla'ñeen. Conduehan:

¹¹ 'U' na condui 'u' na matye'ntjon' já,

mancu' na condui 'u' nquii Tyo'ts'on na conan't'mán', tsoñ'en na tquen' chuhan' na quindit'maan' 'u' ntyja 'naanhan', chuhan' na caquinjon 'u' ntyja 'naan'han'.

Ee ntyja 'naan' juu najndei na condui 'u', jo' na tquen' tsoñ'en.

Ntyja 'naan' na nt'ue tson', jo' na tquen'han' ndo' na ninm'adhan'. Maquen' xjen já. Tsoñ'en na tquen' tsixuan' na quintcüii'han' 'u'.

'U' tsoñ'en najndei na condui 'u'. 'U' tquen' tsoñ'en na min.

Tuihan' cha'xjen na nt'ue tson' ncu', ndo' ninvaa m'aadhan' ng'e ntyja 'nan'.

5

Tson na ty'oon Quitsman Chjo cüenta

¹ Yajo' jnty'ia nquii jon na vaquityen jon silla'ñeen na manin' ts'iaan'han', ndyii' ncüii tson nt'ö jon ntyjaya na tentcüiihan' na ncha' ve ntyjaquiohan' chuu' ntji. Ntyque' joo na të'tyenhan'. ² Ndo' jnty'ia ncüii ángel na m'aan jndyi najndei jon, jndei tic'uaa 'ndyo jon, taxee' jon: “¿Nin ts'an chuhan' na ntyjee na ntyque' joo na të'tyen tsonvahn?” ³ Majo' min juu quiñoon'ndue, min nnon tsonnangue, min na quii' nt'an nt'oo, min'ncüii tatijnda' na vaa najndei na conduihin na ntsiquinaan juu tson'ñeen, min na ntsijnaan' juuhan'. ⁴ Ndo' ng'e na nnda', tot'iö jndyi jnaan' na min'ncüii ts'an tatijnda' na chuhan' na ntsiquinaan juu tson'ñeen, min na ntsijnaan' juuhan'. ⁵ Yajo' ncüii joo nantque'hin, tso jon nnön: “Nnda', tant'io', ee nquii jon na jndë tju'cje jon juu natyia, conduihin lión cüenta nn'an tmaan' Judá, ndo' conduihin tsjan nquii David na jndyocahan'. Ng'e jo' tsixuan jon na nquii jon ntyjee jon na ntyque' joo najjon na të'tyen tson'va' ndo' na ntsijnaan' jonhan'.”

Nnda' jñ'oon tso tsan'ñeen nnön.

6 Ndo' jnty'ia ncüii ts'an na itsijonhan'hin cha'vijon Quitsman Chjo na jndë jnan'cuee' nn'an. Ventyjee' jon na tonnon juu silla'hin quii' nt'an joo nenque na cota'ndo'ñeen yo tondëë nan'ñeen na conditque. Min ntyque' ndi'ndyee' jon ndo' ntyque' tēnnon jon. Joo ntyque' tēnnon jon conduihan' ntyque' espíritu na condui nquii Tyo'ts'on na i'ua jon ts'ian ndëëhan na cont'ahan ts'ian 'naan' jon na ninvaa tsonnangue. 7 Ndo' juu Quitsman Chjo'ñeen sindyoo'hin na m'aan nquii jon na vaquityen jon juu silla'ñeen. Tson'ñeen na ndyii'han' nt'ö jon ntyjaya, ty'oon Quitsman Chjo cüentahan'. 8 Ndo' vi na jndë ty'oon jon cüentahan', yajo' joo nenque na cota'ndo'ñeen yo nin'nque ntcyu ncho' nenque nantque'ñeen, tongityehan na tonnon jon. Tsoñ'en nantque'ñeen ty'onhan arpa, ndo' y'onhan ngio na jndëhan' yo s'on ijan na too'chenhan' yo su. Juu su'ñeen conduihan' jñ'oon jndyue nn'an cüentaa' Tyo'ts'on na conan'neinhan nnon jon. 9 Ndö vaa alabanza xco na tahan nnon jon:

'U' tsixuan' na cyon' cüenta tsonva' ndo' na ntyje' najon na tē'tyenhan'.

Ee jnan'cuee' nn'an 'u' ndo' yo neon' sijnda ntcüe' Tyo'ts'on nn'an na ncüii ncüii tmaan' na m'anhhan nnon tsonnangue,

ndo' mantyi nn'an na ncüii ncüii nnon jñ'oon na conan'nein yo manin' nn'an na ncüii cüii tyuaa.

10 'U' jndë tquen' joohan ncüii tmaan' nn'an na ico'xen Tyo'ts'on, ncüii tmaan' nn'an na conduihan ntyee na co-tye'ntjonhan nnon jon,

ndo' mantyi ngitoxenhan nn'an tsonnangue yo
nquii jon.

11 Ndo' viochen xjen na jnty'ia, jndyi na
c'uaa jndyue ángeles na cam'anhán xi'jndio juu
silla'ñeen yo nque nenque na cota'ndo'ñeen ndo yo
manin' joo nn'an na conditque. Joo ángeles'ñeen,
tenonntyjachen na jndye minhin ata vantjo'chen
minhan. 12 C'uaa na conan'xuaa ángeles'ñeen,
jnduehan:

Juu Quitsman Chjo na jnan'cuee' nn'an,
condui jon na co'xen jon tsoñ'en.

Condui jon na taquintya cy'oon jon cüenta tsoñ'en
na quinan't'maan'han' jon,

condui jon na jnda' xquen jon.

Condui jon najndei na siquindë jon ts'ian na t'ua
Tyo'ts'on nnon jon.

Mantyi tsixuan jon na quindue nn'an jñ'oon ya
ntyja 'naan' jon ndo' na nc'oon jon najjon
na condit'maan' Tyo'ts'on,

tsoñ'en jaa, ninnquii'chen quinduë na ya jndyi
condui jon.

13 Ndo' nquii Tyo'ts'on, ncüii ncüii nnon na
tquen jon na m'an quiñoon'ndue, yo nnon tson-
nanguevahin, yo najjon na m'aan nt'oo, yo tsoñ'en
na m'an ndaandue, tsoñ'en na tqwen jon na m'an
joohan', ndö vaa jñ'oon na jndyi na jnduehan:

Conduë na taquintya na ya condui nquii jon na
vaquityen juu silla na manin' ts'iaan' yo
nquii jon na conduihin Quitsman Chjo.

Conan't'maan' jaa joohan.

Xia'ntyi nquehan na taquintya t'manntyichen
conduihan.

Ninnquehan conduihan na cotoxehan nanein
ndo' ninvaañ'en na tonnonntyichen.

¹⁴ Ndo' joo nenque na cotando'ñeen jnduehan:
“Ninnquii'chen quindui na nnda'.” Mantyi joo
ntcyu ncho' nenque nantque'ñeen, tongityehan na
tonan't'maan'han Tyo'ts'on.

6

Ityjee Quitsman Chjo naijon na të'tyen tson

¹ Ndo' jnty'ia na nquii Quitsman Chjo tyjee jon
naijon na vejndyee na të'tyen juu tson'ñeen. Yajo'
ncüii joo na nenque na cota'ndo'ñeen, sinin jon,
tic'uaa jndyee' jon cha'na ya na co'man ntsuee.
Jndyi na tso jon nnön:

—Quindyoy' ndo' quindyia'.

² Jo' tëquinty'ia, ndo' jnty'ia ncüii quiso quichi'.
Vantjo ts'an juu o'. Juu tsan'ñeen y'oon jon ncüii
isaa'. Ndo' jndë ty'oon jon cüenta ncüii corona.
Tomandyi' jon na jndë tantjon jon na s'aa jon tyia'
yo nn'an ncüii cüii tsonnangue, ndo' nt'ue jon yuu
vijon minchen ndyuaa na nts'aantyichen jon tyia'.

³ Jndë jo' juu Quitsman Chjo tyjee jon naijon na
jndë ve na të'tyen juu tson'ñeen. Ndo' joo nenque
na cota'ndo'ñeen, nquii jon na jndë ve, tso jon
nnön:

—Quindyoy' ndo' quindyia'.

⁴ Ndo' jndi'non ncüiichen quiso quioo' ve. Ndo'
ts'an na vantjo o', ty'oon juu cüenta na tsixuan juu
na quityii' juu tyia' quii' nt'an nn'an tsonnangue
cha' quintycüii na ya m'anhan yo ntyjehan, cha'
quinan'cüjehan ntyjehan. T'man jndyi xjo espada
na ty'oon tsan'ñeen cüenta.

⁵ Ndë jo' juu Quitsman Chjo tyjee jon naijon na jndë ndye na të'tyen juu tson'ñeen. Yajo' joo nenque na cota'ndo'ñeen, juu jon na jndë ndye tso jon nnön:

—Quindyo' ndo' quindya'.

Jnty'ia nnt'a, ndo' minntyjee' ncüii quiso nton. Juu tsan na vantjo o' y'oon jon ncüii tsö'xjo. ⁶ Ndo' quii' nt'an joo nenque na cota'ndo'ñeen, jndyi na tic'uaa cha'vijon jndyee' ts'an na tsohan':

—S'on na ivantjon ts'an na ncüii xuee, xia'ntyi nninnonhan' na ntsijnda juu ncüii kilo ntquen trigo, oo ninndye kilos ntquen cebada. Majo' tyi'ntsa' na ntsitjahan' nchen' n'oon olivo yo vionon.

⁷ Jndë jo' juu Quitsman Chjo tyjee jon naijon na jndë nenque na të'tyen juu tson'ñeen. Ya jo' nquii juu na jndë nenque na cota'ndo'ñeen, tso jon nnön:

—Quindyo' ndo' quindya'.

⁸ Tëquinty'ia nnt'a ndo' jnty'ia ncüii quiso colo ijan chioo. Ndo' ts'an na vantjo o', jndyu jon nquii na vaa najndei na covje nn'an. Ndo' yo jon itsijon nquii juu na co'xen naijon na cotoo' nt'oo. Ve joohan ty'onhan najndëhan na ncüii ncüii na nenque nn'an tsonnangue, cue' ncüii tsan'ñeen yo tyia', oo aa yo jndo' t'man, oo aa yo ntycu na v'iichenhan' ndo' yo na nnan'cüje quioo' vjehan.

⁹ Ndë jo' juu Quitsman Chjo tyjee jon naijon na jndë 'on na të'tyen juu tson'ñeen. Yajo' tocje nnontyiu, jo' jnty'ia ñuan 'naan nque nn'an na jnan'cüje nn'anhin ng'e na tontjotyenhan ntyja 'naan' jñ'oon' Tyo'ts'on ndo' ng'e na totji' jndyoyuhan ntyja 'naan' Jesús. ¹⁰ Jndei tic'uaa jndyuehan, jnduehan:

—'U' ta, xia'ntyi ncu' maco'xen' tsoñ'en, 'u' na condui 'u' ñuan nquii' ndo' na matsiquindë' jñ'oon na maco' 'ndyo'. ¿Tsa'nnda' xjen na ngacahan' ata nguee' xjen na ntco'xen' nn'an tsonnangue tsojnaan' na jnan'cüjehan já? ¿Yuu xjen ntsa' na quit'uiivi'han'hin tsojnaan' na nnda' tont'ahan?

¹¹ Ndo' ncüii ncüii nan'ñeen, tyincyaa Tyo'ts'on ndiaa quichi' ndëëhan na toncohan'. Ndo' tso jon ndëëhan na cüendoo' yahan chjo. Ee tyi'cotsiquindëhan' xjen na tsa'nnda' ntyjehan na cotye'ntjonhan nnon Cristo na mantyi nnan'cüje nn'an nan'ñeen cha'xjen na tonan'cüje nn'an nquehan.

¹² Nquii Quitsman Chjo, jnty'ia xjen na tyjee jon najon na jndë yon na tē'tyen juu tson'ñeen. Yajo' jndei s'ii. Ndo' s'aahan' na nton nnon ndo'cüjioon' cha'na ncüii ndiaa nton, ndo' chi' je', s'aahan' na ve nnonhan' cha'na neon'. ¹³ Ndo' ncjuu, jnan o' tsjö'ndue, tycyaa o' tsonnangue. Sijonhan' ntyja 'naanhan' cha'vijon ya na jndei m'aan jndye na itscyaaahan' tē higo 'nda. ¹⁴ Ndo' juu tsjö'ndue tquenaan'han', itsijonhan' na tjonhan' cha'na ya na itsintcüii ts'an tsue na tyen tēntcüiihan'. Ndo' ncüii ncüii tyo' yo ncüii cüii tyuaa chjo na m'aan ndaandue xi'jndiohan', tquenaan'han' najon na mancüii xjen m'aanhan'. ¹⁵ Yajo' joo nn'an na t'manntyi condui na cotoxehan nn'an, yo tsoñ'en ntyjehan na condui nanm'ann'ian yo nn'an na cotquen xjen sondaro, yo nque nantya, yo joo nn'an na jn'aan jndyi, yo nn'an na cotye'ntjontyen ndëë patrón, yo nn'an na m'anhin xjen 'naan nquehan, tanty'iuhan quityquii' ndë'ntjō' ndo'

quii' nt'an ntjõ' ngia' ntyo'. ¹⁶ Tonan'xuaahan ndëë ntyo'ñeen yo ndëë ntjõ'ty'a, tonduehan:

—Cüa, maninjon ro cyaho' nacjõ cha' nndëë nta'nty'iu nnon nquii jon na vequityen jon silla na manin' ts'iaan' yo nnon nquii Quitsman Chjo na t'man vaa itsiv'ii jon já. ¹⁷ Ee juu xuee t'man na conan'vjehan, jndë tuee' xjenhan'. Ndo' ta'nan ts'an na nndëë ncüjihin quityquii'han' cha' tyi'nt'uiihan'hin.

7

T'ion ángeles sello ndõ'quita nn'an Israel

¹ Juu Quitsman Chjo, vi na jndë tenon na tyjee jon yon joo naijon na tẽ'tyen juu tson'ñeen, yajo' jnty'ia nenque tontyja tsonnangue, jo' min'ntyjee' nenque ángeles. Cotë'han joo nenque jndye cha' tyi'ngioohan' nnon tsonnangue, min nnon ndaandue min nacjo n'oon. ² Joohan jndë tyincyaa Tyo'ts'on na vaa najndëhan na quint'ahan natë' tsonnangue yo ndaandue. Ndo' mantyi jnty'ia ncüiichen ángel na jnan jon tontyja na quindui' ndo'cüjioon'. Tava jon na m'an nenque ángel'ñeen, y'oon jon sello 'naan' nquii Tyo'ts'on na vando'. Jndei sixuaa jon ndëë joo nenque ángel'ñeen. ³ Tso jon ndëëhan:

—Tyi'nt'aho' natë' juu tsonnangue, min ndaandue min n'oon, ata na jndë t'ión sello 'naan' Tyo'ts'on ndõ'quita joo nn'an cüentaa' jon na co-tye'ntjonhan nnon jon.

⁴ Ndo' jndyi nchu xjen jndye nn'an na t'ionhan sello ndõ'quita. Nan'ñeen tuee' ncüii ciento min vantjo' venn'an vantjo' nenque minhan quii' nt'an

na ncho've tmaan' nn'an Israel. ⁵ Ncho've min nn'an tsjan Judá t'ionhan sello. Ndo' ncho've min nn'an tsjan Rubén t'ionhan sello. Ndo' ncho've min nn'an tsjan Gad t'ionhan sello. ⁶ Ndo' ncho've min nn'an tsjan Aser t'ionhan sello. Ndo' ncho've min nn'an tsjan Neftalí t'ionhan sello. Ndo' ncho've min nn'an tsjan Manasés t'ionhan sello. ⁷ Ndo' ncho've min nn'an tsjan Simeón t'ionhan sello. Ndo' ncho've min nn'an tsjan Leví t'ionhan sello. Ndo' ncho've min nn'an tsjan Isacar t'ionhan sello. ⁸ Ndo' ncho've min nn'an tsjan Zabulón t'ionhan sello. Ndo' ncho've min nn'an tsjan José t'ionhan sello. Mantyi yo nin'tsjan Benjamín t'ionhan sello ncho've minhan.

Tmaan' nn'an jndye jndyi na cüehan ndiaa quichi'

⁹ Vi jndë na tenon nan'min', jnty'ia ncüii tmaan' nn'an na jndye jndyi na tanin ts'an na nndëë nts'aa cüentahan. Ñ'en nan'ñeen na jnanhan ncüii ncüii tsonnangue, ncüii ncüii tsjan nn'an yo ncüii cüii nnon jñ'oon na conanein nn'an. Minnty-jee'han tonnon juu silla na manin' ts'iaan' nainjon na m'aan Tyo'ts'on yo nquii Quitsman Chjo. Cüehan ndiaa quichi' na toncohan', ndo' ndueehan too' njon ntsqui tency'a. ¹⁰ Jndei jnan'xuaahan, jnduehan:

Nquii Tyo'ts'on cüenta jaa na vaquityen jon silla na manin'ts'iaan' yo nquii Quitsman Chjo, xia'ntyí ntyja 'naanhan nan'xuan na n'man ñuan njanhan. ¹¹ Ndo' xi'jndio juu silla'ñeen ventyjee' tsoñ'en ángeles, yo joo na conintque ndo' yo joo na nenque na cota'ndo'. Tsoñ'engan tyetangiohan

tonnon juu silla'ñeen. Tque' ndö'quitahan
tyuaa. Jnan't'maan'han Tyo'ts'on.

¹² Jnduehan:

Quindui cha'xjen na conduë.

Tsoñ'en na jndë tquen Tyo'ts'on quinduehan na
taquintyja na ya its'aa jon.

Tsoñ'enhan quinan't'maan'hin nquii jon.

Tsoñ'enhan quitquenhan cüenta na taquintyja na
jnda' xquen jon.

Tsoñ'enhan quinduehan na ncyä ya jon yo na
cüit'maan'hin.

Tsoñ'enhan quinduehan na quitsiquinjonhan'
nquii jon; mantyi tsoñ'enhan quitquenhan
cüenta na nquii jon taquintyja najndei
conduihin.

Tyi'jon cjacüentyjee' na condui nan'min' cha'xjen
na conduë.

Quindui cha'xjen na conduë.

Ndö' ro jñ'oon na jnduehan.

¹³ Ndo' ncüii nque na conintque'hin, taxee' jon
nnön, tso jon:

—Joo nanmin' na cüehan ndiaa tonco na
quichi'han', ¿Nin nn'anhin, ndo' yuu jon jnanhan?

¹⁴ Jo' t'a, tsjö nnon jon:

—Aa ja tyi'quintji ta, 'u' nchji'.

Ndo' tso jon nnön:

—Nanmin' nn'an na jn'man na jndui'han
quityquii' juu navi' na t'manntyichenhan'. Ng'e
na vantyja n'onhan nquii Quitsman Chjo, jo' na
jndë sintju' jonhan yo neon' jon. Mang'e jo' na
cüehan ndiaa quichi' na ntju'han'. ¹⁵ Mang'e jo'
m'anhän na tonnon juu silla manin' ts'iaan'ñeen
na vequityen nquii Tyo'ts'on, naxuee ndo' natsjon

cotype'ntjonhan nnon jon, tyquii' vats'on na m'aan jon, ndo' nquii jon na vequityen juu silla'ñeen, ninnquii'chen m'aan jon yohan na ivantyjee' jonhan. ¹⁶Ndo' joo nan'ñeen tavijon jnda na nc'on nnda'han na nin'jndo'han oo na nin'cüehan ndaa, min tyi'xe'quindyiaa' ndo'cüjioon' nacjohan, min na ntscohan'hin. ¹⁷Ee nquii Quitsman Chjo na m'aan jon tonnon juu silla na manin' ts'iaan', ngüantyjee' jonhan cha'xjen ivantyjee' ts'an quinman, ngachu jon joohan naijon na m'aan tennon ndaa na nninncyaaahan' na cota'ndo'han, ndo' nquii Tyo'ts'on nngue' jon ndaa ndëehan.

8

Sello na jndë ntyque'

¹Nquii Quitsman Chjo tyjee jon juu sello na jndë ntyque' na tët'ysten juu tson'ñeen. Ndo' juu xjen'ñeen tsoñ'en na m'an quiñoon'ndue, cha' na xoncüe hora tichen jndyuehan. ²Jndë jo' jnty'ia nnt'a nque ntyque' ángeles'ñeen na ventyjee'han na tonnon Tyo'ts'on, ty'onhan cüenta ntyque' ndu. ³Ndo' mantyi tyjee' ncüiichen ángel. Tacüentyjee' jon na tonnon nnontyiu. Y'oon jon ncüii xiosu na jndëhan' yo s'on ijan. Ndo' juu jon jndye su ty'oon jon cüenta, na ntsco jonhan' nnon nnontyiu'ñeen na jndëhan' yo s'on ijan na minntyjee'han' na tonnon silla na manin' ts'iaan' na vequityen nquii Tyo'ts'on. Juu su'ñeen tijnt'ue ángel'ñeehan' yo jñ'oon jndyue nn'an cüenta Tyo'ts'on na conan'neinhan nnon jon na yo joohan' itsit'maan' ángel'ñeen jon. ⁴Ndo' na s'aa ángel'ñeen juu ts'ian'ñeen, ninncüii tojnaan' tava tseonsu'ñeen

yo jñ'oon na conan'nein nn'an cüentaa' Tyo'ts'on nnon jon. ⁵ Ndo' siquitoo' ángel'ñeen xiosu yo ñon na cov'a na ntyjohan' nnon tyiu'ñeen. Jndë jo' tju' jonhan' xjen nnon tsonnanguechen, ndo' na nnda' tui, tic'uaa na co'man ntsuee, conduindui' choon' tsuee ndo' s'ii.

Ntyque' ndu na conan'cho ntyque' ángeles

⁶ Ndo' joo ntyque' ángeles'ñeen na chohan ntyque' ndu, jnan'jnda'han na ntja'hinhan'.

⁷ Juu ángel na vejndyee tja' jon ndu 'naan' jon, ndo' tua' tsan yo chon, tjon'han' yo neon', tycyaahan' nnon tsonnangue. Ndo' ncüii ncüii ndyuaa, quii' nt'an tsoñ'en na min, joo na vja ndye na nan'xuanhan', quii' nt'adhan' iscohan' ncüii cüiihan'. Ndo' ncüii ncüii na ndye ts'oon, iscohan' ncüiihan' ndo' majo'ntyi s'aahan' yo nin'tsoñ'en jndëë ndei.

⁸ Yajo' juu ángel na jndë ve, mantyi tja' jon ndu 'naan' jon. Ndo' ncüii na itsijonhan' tyo' t'man na jndë t'ahan' yo chon, tju' Tyo'ts'onhan' quii' ndaandue. Yajo' juu ndaandue'ñeen, xjen joo nin-vaañ'en quityquii'han' scüaquenhan' neon'han'.

⁹ Ndo' na nnda' tui, ncüii ncüii na ndye quioo' na m'an juu ndaandue, tue' ncüii o', ndo' mantyi ncüii ncüii na ndye nt'aandaa na min jo', sityuui'han' ncüii joohan'.

¹⁰ Ndo' juu ángel na jndë ndye, mantyi tja' jon ndu 'naan' jon, jo' jnan ncüii quixjuu t'man tsjö'ndue. Cov'ahan' cha'vijon ncüii sca t'man. Ndo' ncüii ncüii na ndye ndaa jndaa yo tēnnon ndaa na ninvaa tsonnangue, tycyaa quixjuu'ñeen nacjoo' ncüii joohan'. ¹¹ Juu

quixjuu'ñeen jndyuhan' Ndaa Ja. Ndo' yuu na tacyaa quixjuu'ñeen, ncüii cüii na ndye ndaatioo'ñeen scüaquenhan' na ja ncüiihan', ndo' joo nn'an na tijnt'uehan ndaa'ñeen, jndyehan tjë.

¹² Ndo' juu ángel na jndë nenque, tja' jon ndu 'naan' jon, ndo' juu ndo'cüjioon', quii' nt'an na ndye tan'han', si'ndaa'han' ncüii tan' nnonhan', majo'ntyí s'aahan' yo chí' yo nin'ncjuu. S'aahan' na tyi'cüentyja na conan'xueehan'. Juu ndo'cüjioon', s'aahan' na cha'na nenque hora na ncüii ncüii xuee na tyi'cüixueehan', ndo' majo'ntyí chí', tyi'quixueehan' nenque hora natsjon.

¹³ Ndo' jndë jo' jnty'ia ncüii quichi na mantya ja o' xoncüe tontya ja na m'aan ndo'cüjioon' xjen na yajmin'. Jndei sixuaa o', itso juu:

—Manndyo na ntja' minndyechen ángeles ndu 'naanhan. Ndo' na nda', ji vaa vi' jndyí ntquenon nn'an tsonnangue.

9

Ncüiichen ángel tja' jon ndu

¹ Ndo' juu ángel na jndë 'on tja' jon ndu 'naan' jon. Ndo' jnty'ia ncüii quixjuu na jnan tsjö'ndue na tyioohan' nnon tsonnangue. Ndo' nnon juu quixjuu'ñeen, tyincyaa Tyo'ts'on nt'ö v'aa cüentaa' ncüii tsë'tsjoon na tayuu ntycüii na njoonhan'. ² Siquinaan juu quixjuu'ñeen 'ndyo tsë'tsjoon'ñeen. Yajo' jndui' neonhan' cha'vijon ya na condui' neon ton' t'man. Ndo' jnaan' joo neon'ñeen, sijaanhan' tsjö'ndue na ndicüityincyoo' ndo'cüjioon'. ³ Ndo' quityquii' joo neon'ñeen jndye

jndyi quintycaa ndyue' jnan'. Tcyaa o' nnon tsonnangue. Ty'on o' cüenta najndë o' na quint'a vi' o' nn'an cha'xjen cont'a quintjö na m'an nnon tsonnangue. ⁴ Ty'on o' cüenta ts'ian na xia'ntyí quint'a vi' o' joo nn'an na ta'nán tēquiñoon sello 'naan' Tyo'ts'on ndö'quitahan. Tyi'ntcüa' o' jndëe na min nnon tsonnangue, min ntjon, min tscó n'oon. ⁵ Mantyi t'ua ts'ian ndëe cho'ñeen na vanaan na quint'a o' na quiihan' nan'ñeen ncüii 'on chi'. Juu na ntquiihan' nan'ñeen, itsijonhan' juuhan' cha'vijon ya na ico' quitsjö ts'an. Majo' cho'ñeen tyi'cüanaan na nnan'cüje o' joo nan'ñeen.

⁶ Viochen xjen joo na 'on chi'ñeen, njnt'ue jndyi nn'an nchu ya nnt'ahan cha' na ncüjetohan, majo' tyi'je'quindiohan nchu vaa nnt'ahan. Nt'ue jndyi n'onhan na nin'cüjehan, majo' taje'quindëe ncüjehan.

⁷ Ndo' joo quintcaa'ñeen na jnty'ia, itsijonhan' joo o' cha'na quitso na m'an chenjaan' o' na nc'o o' tyia'. Juu 'nan ñjon nquen o', sijonhan' joochan' cha'vijon corona na jndë yo s'on ijan, ndo' itsijonhan' ndëe o' cha'na ndëe nn'an. ⁸ Ndo' sonquen o' itsijonhan' cha'na sonquen nanntcu. Ndo' ndi'n'on o' itsijonhan' joochan' cha'na ndi'n'on lión. ⁹ Ndi'ndya o' të'han' yo ncjo ntuen. Ndo' c'uaa jndyi ntsquii o', cha'vijon na jndye jndyi carreta c'uaahan' xjen najndei conan'non quitso na contyja o'han' na co'o o' tyia'. ¹⁰ Ndo' n'aan joo quintcaa'ñeen, itsijonhan' joochan' cha'na n'aan quintjö. Ndo' ndaa x'ioon o' vje jndyihan'. Vaa najndei na nan'xuan quioo'ñeen na vanaan na nnt'a vi' o' nn'an ncüii 'on chi'. ¹¹ M'aan ncüii ángel na taquintyja na t'man conduihin na co'xen

jon joo quintcaa'ñeen. Tsixuan jon na iquen jon cüenta juu tsë'tsjoon na tayuu ntycüii na njoonhan'. Xuee' ángel'ñeen, yo jñ'oon hebreo jndyu jon Abadón, majo' yo jñ'oon griego Apolión. Xuee' jon tsi'manhan' nquii na ntyja 'naan' juu cotsu nn'an.

¹² Jndë tenon juu navi' t'man na vejndyee, majo' ninm'aan ve nnon navi' t'man na xejnda ngüentyja.

Angel na jndë yon tja' jon ndu

¹³ Ndo' juu ángel na jndë yon, tja' jon ndu 'naan' jon. Jndë jo' jndyi jndyee' ts'an. Jnanhan' tontyja nenque nqui juu nnontyiu'ñeen na jndëhan' yo s'on ijan na mintyjee'han' na tonnon Tyo'ts'on. ¹⁴ Juu ángel'ñeen na jndë yon na y'oon jon ndu'ñeen, itso tsan'ñeen nnon juu:

—Joo nenque ángeles na m'antyenhan tontyja jndaa t'man Eufrates, quitsiquindya'hin.

¹⁵ Ndo' juu ángel'ñeen, tatsiquinan' jon joo nenque ángeles'ñeen cha' ncüii ncüii na ndye nn'an na ninvaa nnon tsonnangue, nnan'cuee'han ncüii joo nan'ñeen. Jndë tijnda' na c'on chenjanaan' ángeles'ñeen na nnt'ahan ts'ian'ñeen juu horava', ndo' yo xueeva', ndo' yo chi'va', yo nin'chuva'. ¹⁶ Ndo' jndyi ntyja 'naan sondaro 'naanhan na tantjohan quitso, joo nan'ñeen jndë ve ciento minyonhan.

¹⁷ Ndo' quityquii' 'nan na tityincyoo' nnön, jnty'ia quitso'ñeen yo sondaro na tantjohan joo o'. Ndi'ndya nan'ñeen cüe ncjo na ivañoon'han'hin na ty'ntc'ehan. Chu ncjo'ñeen colo chon ve, yo colo su cha'na colo tsjö' jacinto yo colo ijan cha'na sufre. Ndo' quitso'ñeen, nquen o' itsijonhan'

joohan' cha'na nquen lión. Quii' jndyue o' condui' chon yo neon yo sufre. ¹⁸ Ntyja 'naan joo ndye nnon navi'ñeen na jndui' quii' jndyue quitso'ñeen, chon yo neon yo sufre, jo' ncüii ncüii na ndye nn'an na ninvaa nnon tsonnangue, tjë ncüii joo nan'ñeen. ¹⁹ Juu najndei na nan'xuan quitso'ñeen na nnan'cüje o' nn'an, m'aanhan' quii' jndyue o' yo n'aan o'. Ee tontyja na tantycüii n'aan o', jo' ntyjo nquen quindu. Yo joohan' cont'a o' natë' nn'an.

²⁰ Majo' joo nn'an na jnty'iihan' na tatjëhan yo navi'ñeen, ta'nan ntcüe' n'onhan. Min tatecüentyjee'han na conan't'maan'han 'nan na tonan'ya nquehan. Ninvito conan't'maan'han yotyia yo 'nan na jndëhan' yo s'on ijan, s'on xuee, s'on ve, ntjö', yo nin'ts'oon. Nan'min' na conan't'maan'han ndiquijnty'iahan' min ndiquindyehan', min na ndicondyi'han'. ²¹ Majo' min na nnda', ta'nan ntcüe' n'on nan'ñeen na conan'cüjehan ntyjehan. Min ta'nan jnty'ehan ts'ian quindua' na cont'ahan, min juu na m'anhin yo nn'an na ve' ndö' ro, min na conty'ueehan.

10

Ángel na y'oon tson chjo na tëntcüiihan'

¹ Jndë jo' jnty'ia ncüiichen ángel na t'man jndyi' conduihin. Jnan jon quiñoon'ndue. Ninvaahin ndyii' jon chincyu. Xquen jon ntyjo nduii' quit-sujn'an cha'vijon tjan na ñjon xquen ts'an. Xuee nnon jon cha'xjen naxuee ndo'cüjioon', ndo' ng'lee jon itsijonhan' joohan' cha'vijon colo tsachon na toncohan'. ² Ndo' ncüii nt'ö' jon, ndyii' ncüii tson chjo na jndë sinueen' jonhan'. X'ee jon

ntyjaya tco' jonhan' nnon ndaandue, ndo' x'ee jon ntyjatymaan', juuhan' tco' jonhan' tyuaa tcüi. ³Jndeí sixuaa jon cha'na itsixuaa lión. Ndo' vi na jndë sixuaa jon, yajo' joo ntyque' ntsuee, tic'uaa co'manhan'. ⁴Ndo' vi na jndë na t'man joo ntyque' ntsuee'ñeen, sijnt'a na ncüji juu jñ'oon na jnduehan, majo' tic'uaa ncüiichen jndye na jndyi na jnanhan' quiñoon'ndue. Itsohan':

—Joo jñ'oon na jndyi' na jnan'nein joo ntyque' ntsuee'ñeen, min tyi'ntsi'manhan', min tyi'ncüji'han'.

⁵Ndo' juu ángel'ñeen na jnty'ia na minntyjee' ncüii x'ee jon nnon ndaandue ndo' ncüiichenhan' nnon tyuaa tcüi, sue jon nt'ö jon ntyjaya toquiñoon'ndue. ⁶Tji' jon xuee' nquii Tyo'ts'on na tayuu ntycüii m'aan jon na tquen jon quiñoon'ndue yo tsonnangue yo tsoñ'en na min nnonhan', yo ndaandue yo tsoñ'en na min jo'. Ndö jñ'oon na tso jon:

—Taxe'cüendoo'ntyichen Tyo'ts'on. ⁷Ee ya na ngüentyja xjen na juu ángel na jndë ntyque' ncüja' jon ndu 'naan' jon, yajo' ntsiquindëhan' juu jñ'oon na ntyjii Tyo'ts'on, cha'xjen joo jñ'oon na siquindyii jon nn'an na totye'ntjonhan nnon jon na toninncyahan jñ'oon' jon ntyja nchu vaa na itsijnda' jon na nguaa.

⁸Jndë jo' jndyi nnt'a jndyee' nquii jon na c'uaahan' toquiñoon'ndue. Tso jon nnön:

—Cja', cacyon' juu tson chjo na minnueen'han' na ndyii'han' nt'ö juu ángel'ñeen na minntyjee' jon nnon ndaandue yo nnon tyuaa tcüi.

⁹ Ndo' tyjentyj'a nnon juu ángel'ñeen. Tsjö nnon jon na nninncyaa jon tson chjo'ñeen nnön. Yajo' tso jon nnön:

—Cyon' cüentahan' ndo' cüa'han', nts'aahan' na chi quii' 'ndyo', majo' ndëcya nts'aahan' na ja quits'on quii' tsia'.

Ndö' jñ'oon na tso jon nnön.

¹⁰ Ndo' ty'ön cüenta juu tson chjo'ñeen na ndyii'han' nt'ö juu ángel'ñeen, ndo' vi na jndë tcü'ahan', s'aahan' na chi quii' 'ndyö, majo' ndëcya s'aahan' na ja quits'on quii' tsia. ¹¹ Ndo' jndyi na icanhan' na quitsinën nnt'a jñ'oon na itsiquindyi Tyo'ts'on ntyja nchu vaa ngenon nn'an na ninvaa tsonnangue. Quitsinën ntyja 'naan jndye nnon gobiernon na m'an nn'an ndo' jndye nnon jñ'oon na conan'neinhan, ndo' ntyja 'naan jndye nn'an na conditquehan ndëë nan'ñeen.

11

Ve ts'an na tji' jndyoyu ntyja 'naan' Tyo'ts'on

¹ Ndo' ty'ön cüenta ncüii ts'oon. Ts'iaan' na covijnt'uehan' na icüji' ts'an xjen 'nan. Ndo' jndyi na cjö cüji' xjen juu vats'on cüentaa' Tyo'ts'on yo nnontyiu 'naan'han'. Ndo' mantyi na quits'a cüenta nchu xjen jndye nn'an na conan't'maan'han jon jo'. ² Ndo' viochen xjen na macüji' ja xjen juu vats'on'ñeen, tyí'ncüji' ja xjen toch'een'han', ee jndë tyincyaa Tyo'ts'on na joo nn'an na chito nn'an judíos conduihan, vanaan na ngondyi'han juu tsjoon'ñeen venn'an vantjo' ve chi. Ndo' na ntquenhan xjen 'naanhan juu tsjoon'ñeen, tsjoon na ji'ua cüentaa' nquii

Tyo'ts'on ³ Ndo' tso jon na nc'ua jon ts'ian ndëe ve ts'an na ntji' jndyoyuhan ntyja 'naan' jon ncüii min vantjo' ve ciento vantjo' ndyenn'an xuee. Nan'ñeen ntcüehan ndiaa nton na të.

⁴ Ve joo nan'ñeen ninnquii'chen m'anhan na tonnon Tyo'ts'on. Conduihan ve ts'oon olivo ndo' yo ve ncjo na ntyjo chon na minntyjee'han' tonnon nquii jon na iquen jon xjen ninvaa tsonnangue. ⁵ Ndo' xe na aa m'aan nin juu na nin'quits'aa natë' ve joo nan'ñeen, yajo' nndui' chon jndyuehan na ntscohan' ts'an na jndoo'han. Mannda' ro vaa na ntscuee'han' minninchen ts'an na ntsichon juu na nts'aa juu natë'han. ⁶ Joo nanmin' viochen xjen na conincyahan jñ'oon' Tyo'ts'on, vaa najndei na conduihan na ngitë'han tsjö'ndue na tyi'ngua'. Ndo' mantyi vaa najndëhan na juu ndaatoo ngüequen neon'han'. Ndo' min'cya ro xjen na nt'ue n'onhan, nndëe nnan'quioohan mincya ro nnon navi' nacjo nn'an tsonnangue.

⁷ Vi jndë jndë joo ts'ian na t'ua Tyo'ts'on ndëëhan na cotji' jndyoyuhan, yajo' juu quioo'jndyi t'man na m'aan o' tsë'tsjoon na tayuu ntycüii na njoonhan', nndui' o' jo', ntsiquita' o' tyia' yo ve joo nan'ñeen. Ndo' ngüantjon o' joohan ndo' ntscüje o' nan'ñeen. ⁸ Ndo' si'ts'o 'naanhan ngüendyuuaathan' nata quii' tsjoon t'man naijon na t'ion nn'an ta Jesucristo tsonjn'aan. Nquii jon conduihin na itye'ntjon jon joo ve nan'ñeen. Yo jñ'oon na tyi'quitso nquii'han' itsiquijndyuhan' juu tsjoon'ñeen Sodoma ndo' Egipto. ⁹ Ndo' si'ts'o 'naan ve nan'ñeen, ndye xuee xoncüe ngüendyuuaahan' quii' tsjoon'ñeen. Ndo' nque

nn'an tsonnangue na ncüii cüii tsjan condui, ndo' nn'an na ncüii cüii nnon tmaan' na nan'xuan, ndo' nn'an na ncüii cüii nnon jñ'oon na conan'nein yo nin'nn'an na ncüii cüii tyuaa, ve' na njnty'iatohan si'ts'o 'naan nan'ñeen, min tyi'je'ncyahan na nganty'iu nan'ñeen. ¹⁰ Ndo' nque nn'an tsonnangue nc'onhan na nein jndyihan na jndë iscüje quioo' t'man'ñeen ve nan'ñeen. Nnan't'maan'han ndo' nnt'ahan naya ntyjehan ng'e conduehan na ve joo nan'ñeen na tyincyahan jñ'oon' Tyo'ts'on, t'man vaa na tonan'cüetë'han nn'an tsonnangue.

¹¹ Majo' vi na jndë ndye xuee xoncüe na minndyuaato si'ts'o 'naan nan'ñeen, ndo' s'aa Tyo'ts'on na tja nnda'hin jndyee na tyincyaaahan' na tando' xcohan. Ndo' quintyjachen sacüentyjee'han. Ndo' tsoñ'en nn'an na jnty'ia na tui na nnda', tyue jndyihan. ¹² Ndo' joo ve nan'ñeen jndyehan ncüii jndye na jndei tic'uaahan' tondye quiñoon'ndue, itsohan':

—Quindyovaho' ntjoohin.

Ndo' joo nn'an na vjehan nan'ñeen, viochen xjen na cojnty'iahan, teva ntcüe' nan'ñeen quiñoon'ndue quii' chincyu. ¹³ Ndo' majuuto xjen'ñeen, jndei jndyi s'ii, ndo' ncüii cüii na nqui nt'aa nn'an na minntyjee'han' quii' tsjoon'ñeen, tyuii'ñ'en ncüiihan'. Ndo' nn'an na m'an juu tsjoon'ñeen, tjë ntyque' minhan. Ndo' nn'an na jnty'ihan', tyue jndyihan. Ta'han na ntcüii'han nquii Tyo'ts'on na m'aan quiñoon'ndue.

¹⁴ Juu navi' t'man na jndë ve, jndë tenonhan'. Majo' cje ro ngüentyja navi' t'man na jndë ndye.

Tja' ndu na jndë ntyque'

¹⁵ Ndo' juu ángel na jndë ntyque', tja' jon ndu 'naan' jon. Yajo' quityquii' quiñoon'ndue jndei tic'uaa na condinein. Conduehan:

Ndyu na toxen'chen,
nque nn'an na ncüii cüii tsonnangue totoxenhan
ntyjehan.

Naneihin nquii Tyo'ts'on na conan't'mán',
yo nquii Cristo na conduihin ntyja 'naan' jon,
joohan ncy'onhan cüenta juu ts'ian'ñeen.

Ndo' nquii Cristo tyi'jon quintycüii na itye'ntjon
jon tsoñ'en. ¹⁶ Yajo' joo ntcyu ncho' nenque
nn'an na conintque na minndyuaahan silla
na manin' ts'iaan' na tonnon Tyo'ts'on,
tyetangiohan, ndo' tqe' ndö'quitahan
nnon tyuaa, ndo' mantyi tonan't'maan'han
Tyo'ts'on. ¹⁷ Jnduehan:

'U' ta Tyo'ts'on na tsoñ'en najndei na matsixuan',
'U' m'an' na toxen'chen ndo' m'an' nanein,
'U' ntyja 'naan' juu najndei na matsixuan'.

Jo' jndë tye' na matye'ntjon'.

Ncya ya 'u' na nnda' vaa.

¹⁸ Nn'an tsonnangue tonan'vjehan 'u',
majo' jndë tentyja xjen na ntsiv'i'han,
ndo' na ntco'xen' nn'an na jndë tjë nchu vaa na
tonan'tjahan nnon'.

Ndo' mantyi nque nn'an na totyentjonhan nnon'
na toninncyahan jñ'oon 'nan' ntyja nchu
vaa 'nan' na nguaa, ndyion'han.

Joohan yo nque nn'an na maquen'han cüenta' na
conan't'maan'han xue',
nque nn'an na tyi'tque ndo' mantyi joo nn'an na
jndë tqe,

yo manin' joo nn'an na conan'ndaa'hin nn'an na
ninvaa tsonnangue,
nanein jndë tentyja xjen na ntsityui'han.

¹⁹ Yajo' juu vats'on cüentaa' Tyo'ts'on na
m'aanhan' quiñoon'ndue jnaanhan', ndo'
quityquii'han' tityincyoo' juu iston na ji'ua
tsixuanhan'. Jñ'oon na sijnda' jon na
tyi'je'quitscüe jndyo jonhan', jo' vavehan'. Yajo'
tota' ntsuee chon ndo' to'manhan'. S'ii tyuaa ndo'
tycyaa tsan tman.

12

Juu tsanscu yo quitsoontyia colo ve

¹ Yajo' quii' tsjö'ndue tityincyoo' ncüii jn'aan
t'man na s'aahan' na vacue na m'aan' n'on
nn'an. Jnty'ia ncüii tsanscu, cüe ndo'cüjioon'hin,
cha'vijon na cüe ts'an ndiaa. Minntyjee' juu
nacjoo' chi' ndo' corona na ñjon xquen juu chu'
ncho've ncjuuhan'. ² Ndo' ñjon jnda juu. Ta' juu
na itsixuaa juu na iquiihan'hin na mavaa xjen na
ntsingui juu. ³ Ndo' quen' cüenta, juu xjen'ñeen
tityincyoo' ncüiichen jn'aan t'man tsjö'ndue. Man-
tyi jnty'ia ncüii quitsoontyia na t'man o' ndo' ve
o' cha' colo chon. Vaa ntyque' xquen o' ndo' nqui
ndi'ndyee' o'. Ndo' ncüii cüii na ntyque' xquen o'
ñjon corona. ⁴ Ya na tuein' o' ts'aan o' tsjö'ndue,
ncüii cüii na ndye ncjuu na m'an jo', ncüii
quixjuu'ñeen tatyjohan', ndo' tju' o' joochan' tyuaa.
Jndë jo' juu quitsoontyia'ñeen, tacüentyjee' o' na
tonnon tsanscu'ñeen na mavaa xjen na ntsingui
juu, cha' vi na jndë tui jnda juu, maquintyjachen
ntquii o' juu yujnt'a'ñeen. ⁵ Ndo' juu tsanscu'ñeen,
yujnt'a na singui juu, yus'ahin. Juu yujnt'a'ñeen,

tsixuan jon na quitye'ntjon jon nn'an ncüii cüii tsonnangue yo jñ'oon najndei'han', cha'vijon na y'oon jon tsonjnt'ei xjo. Majo' nquii Tyo'ts'on tji' jon juu yujnt'a'ñeen nt'ö tsanscu'ñeen. Tay'oon jonhin najjon na vaa silla na manin' ts'iaan' 'naan' jon. ⁶ Ndo' juu tsanscu'ñeen, jnannon jon ncüii joo na tojndëë najjon na jndë sijnda' Tyo'ts'on na ntjohin. Jo' m'an nn'an na ntixee'han jon ncüii min vantjo' ve ciento vantjo' ndyenn'an xuee.

⁷ Ndë jo' tye' tyia' tsjö'ndue. Nquii Miguel yo ángeles 'naan' jon jnt'ahan tyia' yo juu quitsoontyia'ñeen. Ndo' mantyi juu quitsoontyia'ñeen yo ángeles na ico'xen juu, jnan'chonhan, jnt'ahan tyia' yo nquii Miguel yo ángeles 'naan' jon. ⁸ Majo' juu quitsoon'ñeen yo ángeles 'naan' juu, ta'nán jndë s'aa juu, min tajndëë na ntjontyichenhin tsjö'ndue yo ángeles'ñeen. ⁹ Ndo' tji'han juu jo', jnan'quioohanhin nnon tsonnanguechen. Mantyi jnan'cyaahan ntyje yotyia juu. Xjen na tye' tsoñ'en, itsiquijndyuhan'hin quitsu tqe, yutyia ndo' Satanás. Itsivi'nn'an juu nn'an na ninvaa tsonnangue.

¹⁰ Jndë jo' jndyi na jndei tic'uaa na conan'nein nn'an na m'an quiñoon'ndue. Ninncüii tjon' jndyeehan, jnduehan: Nquii Tyo'ts'on cüenta jaa, nanein jndë siquindë jon na itsin'man jon ñuan njanhan quii' najndei na totsixuan juu yutyia tqe. Na s'aa jon na nnda', itsi'manhan' juu najndei na conduihin yo nin'ntyja na ityentjon jon, yo juu na conduihin Cristo. Ee nquehan jndë tji'han juu yutyia tqe. Majuu juu naxuee ndo' natsjon na tots'aa juu ts'ian toninncyaa juu jnan ntyjëhë na tonnon Tyo'ts'on. ¹¹ Joo nn'an cüentaa'

jon jndë tantjonhan juu yutyia yo ntyja 'naan' neonon' nquii Quitsman Chjo na tovantya n'onhan jon, ndo' mantyi yo jñ'oon na totji' jndyoyuhan ndëë nn'an nchu vaa na s'aa Tyo'ts'on yo joohan. Tom'anhan na tanin ngiohan min na jnan'cüje nn'anhin. ¹² Mang'e na nnda', tsoñ'enho' na m'anho' quiñoon'ndue, c'onho' na neinho'. Majo' 'o', nn'an na m'anho' nnon tsonnangue, yo 'o' na m'anho' ndaandue, nty'ia jndyiho' ee juu yutyia jndë isquioohan'hin na m'anho'. V'ii jndyi juu ng'e nchjii ya juu na jndë tichjo xuee ntyja 'naan' juu.

¹³ Ndo' juu quitsoontyia'ñeen, vi na jndë jndyiaa' juu na tjue'hanhin nnon tsonnangue, yajo' tantya juu toxen' juu tsanscu'ñeen na singui jon yujnt'a na yus'a. ¹⁴ Majo' tyincyaa Tyo'ts'on ve ntsquii quichi t'man nnon juu tsanscu'ñeen cha' nndëë nnanva jon na nnannon jon juu quitsu tque'ñeen. Yajo' juu tsanscu'ñeen, tja jon ncüii joo ndyuaa naijon ta'nann nn'an c'oon naijon na ndiquindëë na nts'aa quitsu tque'ñeen natë'hin. Jo' ntixee' Tyo'ts'on jon ndye chu xoncüe. ¹⁵ Ndo' juu quitsu tque'ñeen, s'aa juu na jndui' ndaa jndye jndyi 'ndyo juu na tanyjahan' toxen' juu tsanscu'ñeen. S'aahan' cha'vijon ncüii jndaahan' cha' ntyja 'naan'han' ngavja tsanscu'ñeen. ¹⁶ Majo' nquii tyuaa tejndeihan' juu tsanscu'ñeen na sinueen'han' 'ndyohan', na t'uhan' jndaa'ñeen na jndui'han' 'ndyo juu quitsoontyia'ñeen ¹⁷ Mang'e na nnda', juu quitsoontyia'ñeen, tyionhan' na quindyia' ntyjii juu ntyja 'naan' nquii tsanscu'ñeen. Jndë jo' tja juu, tēquits'aa juu tyia' nacjo tsoñ'en nn'an na conduihan tsjan 'naan' tsanscu'ñeen na

conan'quindëhan jñ'oon na tquen Tyo'ts'on na ico'xenhan', ndo' na contjotyenhan ntyja 'naan' jñ'oon na toninncyaa Jesús.

13

¹ Yajo' juu quitsoontyia'ñeen tacüentyjee' juu 'ndyo ndaandue. Ndo' jnty'ia quityquiii' ndaandue, jo' vandui' ncüii quioo'jndyi t'man. Min nqui ndi'ndyee' o' yo ntyque' xquen o'. Ndo' ncüii cüii tsi'jndyee' o' ñjon ncüii corona. Ndo' cjoo' ncüii cüii xquen o', jndë jndui jñ'oon tsan' na itscüejnaan'han' nquii Tyo'ts'on.

Ve quioo'jndyi t'man na jndui' quii' ndaandue

² Juu quioo'jndyi t'man'ñeen na jnty'ia, itsijonhan' juu o' cha'vijon ncüii quitsian ntji. Majo' ng'ee o' cha'vijon ng'ee oso, ndo' 'ndyo o' cha'vijon 'ndyo lión. Ndo' juu quitsoontyia'ñeen, tyincyaa juu juu najndei na tsixuan juu nnon quioo'jndyi t'man'ñeen. Mantyi tyincyaa juu na ngüaquityen o' juu silla na manin' ts'iaan' 'naan' juu, ndo' yo nin'juu na t'man conduihin na co'xen juu.

³ Ncüii xquen juu quioo'jndyi t'man'ñeen, mioon jndyi tquee'han' ata mavaa xjen na ngue'han', s'aahan' na tyi'je'cüiyahan'. Majo' jndë ntyjaa' najjon na mioon tquee' xquen juu o'. Ndo' tsoñ'en nn'an na ninvaa tsonnangue, vacue tom'aan' n'onhan ntyja 'naan' na mioon jndyi na tquee' juu cho'ñeen, majo' ta'nan tue' o'. Ndo' tèvee' jndyi ngio nan'ñeen, ndo' tonan'jonhan yo juu quioo'jndyi t'man'ñeen. ⁴ Ndo' juu quitsoontyia'ñeen, tonan't'maan' nn'anhin na cha'vijon

nquii Tyo'ts'onhin na ngiohan ng'e na jndë ty-incyaa juu juu najndei na tsixuan juu nnon juu quioo' jndyi'ñeen. Mantyi tonan't'maan'han juu quioo'ñeen. Tonduehan ndëë ntyjehan na tanin juu na itsijonhan' na t'man conduihin cha'xjen nquii quioo'jndyi t'man. Tanin juu na nndëë ntsuehin nacjoo' o'.

⁵ Mantyi jnty'ii Tyo'ts'on na vanaan na quitsinin o' jñ'oon tsan' nacjoo' nquii jon yo jñ'oon na icüji' s'a nquii o'. Ndo' jndaa' o' na quits'aa o' nin 'nan na nin'quits'aa juu ncüii venn'an vantjo' ve chi'. ⁶ Ndo' juu quioo'jndyi'ñeen, ta' juu na itsinin juu jñ'oon ji vaa nacjoo' nquii Tyo'ts'on ndo' nacjoo' xuee' jon yo nacjoo' quiñoon'ndue naijon na m'aan jon yo nin'tsoñ'en joo na m'an jo'. ⁷ Ndo' mantyi jndaa' o' na vanaan na quits'aa juu tyia' najo nn'an na conduihan cüentaa' Tyo'ts'on ndo' na ngüantjon o' joohan. Ndo' mantyi jndaa' o' na co'xen juu ncüii ncüii tmaan' tsjan nn'an tsonnangue, yo ncüii cüii nnon nn'an na m'an ncüii ncüii ndyuaa yo ncüii cüii tmaan' nn'an na mañoon jñ'oon na conan'nein ndo' yo nn'an na ncüii cüii tsonnangue. ⁸ Tsoñ'en nn'an tsonnangue na tyi'quinan'xuanhan cüentaa' Tyo'ts'on, nnan't'maan'han juu quioo'jndyi t'man'ñeen na cha'vijon nquii Tyo'ts'onhin na ngiohan. Manque nn'an na tajndui ngueehan nnon tson 'naan' juu Quitsman Chjo na jnan'cuee' nn'an. Ee ntyjantyi xjen na tquen Tyo'ts'on tsoñ'en, vaa tson na jndui nguee nn'an na nan'xuanhan na tyi'quintycüii na cota'ndo'han.

⁹ Minnichen ts'an na nin'cüaa' ts'on juu, cüa, quindyii juu jñ'oonvahin: ¹⁰ Ncüii cüii ts'an na

tijnda' na quit'uiivi'han'hin, majnda' na nndui na nnda', ndo' ncüii cüii ts'an na tijnda' na ngue' yo xjo, mayo xjo ngue' juu. Mang'e na nnda' vaa na itsiquindyi juu jñ'oonva', joo nn'an na conduihan cüentaa' Tyo'ts'on, icanhan' na quinan'quii n'onhan navi' na ngoquenonhan ndo' yo na xoncüee' n'onhan cantyjatyen n'onhan jon.

Quioo'jndyi t'man na jndui' o' quii' tyuaa

¹¹ Jndë jo' jnty'ia ncüiichen quioo'jndyi t'man na vandui' o' quii' tyuaa. Juu quioo'ñeen ntyjo ve ndi'ndyee' o' cha'na ndi'ndyee' ncüii quitsman chjo. Majo' sinin o' cha'na itsinin nquii juu quitsoontyia. ¹² Tsoñ'en najndei na totsixuan juu quioo'jndyi t'man na vejndyee, majuuntyihan' tsixuan juu o' na m'aan juu ntyja 'naan' quioo'jndyi tque t'man'ñeen. Yo najndei'han' its'aa o' na joo nn'an na ninvaa tsonnangue na quinan't'maan'han juu quioo'jndyi tque, majuu quioo'ñeen na mioon jndyi tquee' xquen na jndë jn'man ntcüe'. ¹³ Ndo' jndye jndyi nnon ts'ian t'man na tots'aa o' na tyi'je'quindëe nduihan' yo najndei nquii ts'an. Mantyi yo jn'aan t'man na tots'aahan' na vacue tom'aan' n'on nn'an. Ata s'aa o' na jnty'ia nn'an na jnan chon tsjö'ndue, tyioohan' tyuaa. ¹⁴ Ndo' ng'e ntyja 'naan joo ts'ian t'man'ñeen na tots'aa o' na tonnon juu quioo'jndyi t'man na vejndyee, jo' totsivi'nn'an o' joo nn'an tsonnangue. Mantyi t'ua o' ts'ian na quinan'ya nn'an ncüii 'ndyonnon juu quioo'jndyi tque t'man'ñeen na quinan't'maan' nn'anhan' na cha'vijon conduihan' nquii Tyo'ts'on. Majuuntyi quioo' na mioon jndyi tquee' xquen yo xjo,

majo' ninvaa vando' juu. ¹⁵ Ndo' vi na jndë jnan'ya nn'an juu 'ndyonnon quioo'jndyi tque t'man'ñeen, juu quioo'jndyi na jndë ve jndaa' o' najndei o' cha' nninncyaa o' na ndëe ncüjahan' jndye ndo' na ntsininhan'. Ndo' minnichen ts'an na tyi'nin'quitsit'maan' juu 'ndyonnon juu quioo'jndyi tque t'man'ñeen, its'aa juu quioo' jndyi na jndë ve na cue' tsan'ñeen. ¹⁶ Ndo' mantyi tyincyaahan' na tsixuan o' na yo najndei'han' ncüii cüii ts'an quiñoon jn'aan nt'ö juu ntyjaya oo tsö'sta juu. Tanin min xe na aa ts'an tyi'tquehin oo min na aa jndë tquehin. Tanin min na aa tyahin oo min na aa jñen'hin. Tanin min xe na aa ts'an na ityentjontyen juu nnon patrón, oo min xe na aa nguii patrón. ¹⁷ Ndo' minnichen ts'an na tyi'coñoon jn'aan'ñeenhin, je'quindëe ntsi-jnda juu oo na njndëe juu 'nan. Juu jn'aan'ñeen tsi'manhan' xuee' juu quioo'jndyi tque t'man oo juu número na tsixuan xuee' o'. ¹⁸ Juu jñ'oonva icanhan' na c'oon ts'an na jnda' xquen juu. Ncüii cüii ts'an na ivaa' ts'on juu, cüji' juu cüenta ntyja 'naan' juu número na tsixuan juu quioo'jndyi'ñeen, ee tsi'manhan' xuee' ncüii ts'an. Juu número 'naan' tsan'ñeen ndö vaahan', yon ciento vantjo' ndyenn'an vantjo' yon.

14

Alabanza xco na cota minchen nn'an

¹ Jndë jo' jnty'ia nnon tyo' Sión, jo' ventyjee' juu Quitsman Chjo. Yo nguii jon tojnaan' m'an ncüii tmaan' nn'an na jndye jndyihan. Tuee' número joo nan'ñeen ncüii ciento min vantjo' venn'an vantjo' nenque minhan. Quitahan, jo' jndë jndui

xuee' nquii jon yo xuee' Tye jon. ² Ndo' tondye quiñoon'ndue jndyi na tic'uaa. Juuhan' sijonhan' cha'vijon na coquioo jndaa t'man ndo' cha'vijon na jndei co'man ntsuee. Juu jndye'ñeen na jndyi, sijonhan' juuhan' cha'na na cotja' nn'an jndye jndyi arpa. ³ Joo nan'ñeen minntyjee'han na tonnon juu silla na manin' ts'iaan' na vaquityen nquii Tyo'ts'on yo na tondëë nenque na cota'ndo'ñeen yo joo na conditque. Cotahan ncüii alabanza xco. Ndo' xia'nty nque joo nn'an na ncüii ciento min vantjo' venn'an vantjo' nenque min na sijnda Tyo'ts'onhan quityquii' nt'an nn'an tsonnangue, joohan vanaan na nnan'jn'aanhan juu alabanza'ñeen, tanin ncüiichen ts'an. ⁴ Joo nanmin' nn'an na tyi'conan'ndaa'hin na nc'onhan yo nanntcu na ve' ndö' ro, tota'ntyjee' nquehan cha' nan'xuanhan ñuan nquii' na tonnon Tyo'ts'on. Co'onan'jonhan yo nquii jon na conduihin Quitsman Chjo minyuuchen na vja jon. Sijnda Tyo'ts'on nan'ñeen quii' nt'an nn'an ndo' tquen jonhan na conduihan nn'an navejndyee cüentaa' nquii jon yo cüentaa' juu Quitsman Chjo. ⁵ Nan'ñeen taconan'neinhan jñ'oon quintu. Ndo' min'ncüii nnon taconan'tjahan nnon Tyo'ts'on.

Jñ'oon na coninncyá ndye ángeles

⁶ Jndë jo' jnty'ia ncüiichen ángel. Mantya ja jon na tondye. Y'oon jon juu jñ'oon naya na tyi'quintycüii na m'adhan' na nquii Tyo'ts'on sijnda' jonhan' vitjachen na tquen jon tsoñ'en. In-cyaa ángel'ñeenhan' ndëë nn'an tsonnangue, mantyi ndëë joo nn'an na ncüii cüii tsonnangue, yo joo nn'an na xi'jndui' nnon tsjan, ndo' yo joo nn'an

ncüii cüii nnon jñ'oon na conan'neinhan. ⁷ Jndei sinin jon, itso jon:

—Xia'ntyi nquii Tyo'ts'on cüinjonhin ngioho'. Quinan't'maan'ho'hin, ee jndë tentyja xjen na ntco'xen jon nn'an ntyja 'naan' na conan'tjahan nnon jon. Quinan't'maan'ho'hin na nquii jon na tquen ntjö'ndue yo tsonnanngue yo ndaandue yo nin'ncüii cüii joo najjon na m'aan tëndëë ndaa.

⁸ Ndo' ncüiichen ángel, tsan na jndë ve, tentyja jon toxen' juu ángel'ñeen. Tso jon:

—Tsjoon t'man Babilonia, jndë tyuii', jndë tyuii'han'. Ntyja 'naan joo natyia na cont'a nn'an juu tsjoon'ñeen, jndë conan'ndaa'han nn'an na ninvaa tsonnangue. Juu natyia'ñeen tsijonhan' juuhan' cha'vijon vinon na totsc'u jon nn'an na si'ndaa'han'hin, s'aahan' joochan cha'vijon na quindyehan.

⁹ Jndë jo' ncüiichen ángel na jndë ndye, tentyja jon na nquen' ve joo ángel'ñeen. Jndei sinin jon, tso jon:

—Minninchen ts'an na ntsit'maan' juu quioo'jndyi tqe yo 'ndyonnon o', vi' jndyi ngenon tsan'ñeen. Ndo' majo'ntyi ngenon juu ts'an na ninncyaa na nñoon jn'aan tsö'sta juu oo nt'ö juu ntyja 'naan' juu quioo'ñeen. ¹⁰ Ee xe na aa nñoon jn'aanhin, majnda' na nt'uiityen Tyo'ts'onhan, na juuhan' ji vaa tsixuanhan'. Juu na itsiv'ii matyen jonhan, itsijonhan' juuhan' cha'vijon vinon nquii' na ntsiquitoo' jon vaso yohan' na ntsc'u jonhan' joo nan'ñeen. T'man jndyi navi' na ngenon nan'ñeen na ntcohin quii' chon yo sufre tondëë ángeles cüentaa' jon na ji'ua nan'xuanhan ndo' mantyi na tonnon nquii Quitsman Chjo.

11 Quii' chon na ñjon nan'ñeen na cojnty'iahan navi', ninvito cotsava neonhan'. Min naxuee ndo' min natsjon, tyi'je'ncyaaahan' na nta'jndyeehan chjo, jnaan' na tonan't'maan'han juu quioo' jndyi tque'ñeen yo 'ndyonnon o', joohan ndo' mantyi minnichen ts'an na nñoon jn'aan xuee' quioo' jndyi'ñeenhin.

Ndö' vaa jñ'oon na tso nquii ángel'ñeen.

12 Mang'e na nnda' vaa, joo nn'an na conduihan cüentaa' Tyo'ts'on, icanhan' na quita'nguee'han jñ'oon na iquen jon na ico'xenhan', ndo' quintjotyenhan ntyja 'naan' na vantyja n'onhan Jesús, ndo' yo na t'man n'onhan, quinan'quii n'onhan navi' na coquenonhan.

13 Ndo' jndyi ja ncüii jndye na jnanhan' toquiñoon'ndue, itsohan' nnön:

—Ndö ro jñ'oon cüji': “Nanein na tonnonchen, joo nn'an na m'anhan ntyja 'naan' ta Jesucristo xjen na ncüjehan, ityio Tyo'ts'on jn'aan nan'ñeen.”

Ndo' nquii Espíritu Santo sintcüe' jon jñ'oon. Itso jon: Mayuu' nnda' ee nta'jndyeehan quiñoon'ndue ng'e na tonan'chonhan quityquii' joo ts'ian na i'ua Tyo'ts'on ndëehan. Min tyi'co'tsuu' ts'on jon nchu vaa na totyentjonhan nnon jon.

Cont'a ángeles cha'na ts'an na ityjee juu ntjon na jndë tue'

14 Jndë jo' jnty'ia ndo' na tonnön tityincyoo' ncüii chincyu quichi'. Nacjoo'han' vequityen ncüii cha'vijon ts'an. Xquen jon ñjon ncüii corona na jndëhan' yo s'on ijan ndo' nt'ö jon ndyii' ncüii xjo quix'en na të 'ndyohan'. 15 Jndë jo' quii' vats'on

quiñoon'ndue naijon na m'aan Tyo'ts'on, jo' jndui' ncüiichen ángel. Juu ángel'ñeen jndei sixuaa juu nnon nquii jon na vequityen nacjoo' chincyu'ñeen. Itso juu:

—Cüa je', cju' xjo quix'en 'nan'. Quityje' ntjon-min', ee jndë tentyja xjen na nt'uiihan' nque nn'an tsonnangue tsojnaan' na conan'tjahan. Itsijonhan' ntyja 'naanhan cha'vijon ntjon na jndë tman.

¹⁶ Ndo' nquii jon na vequityen nacjoo' juu chincyu'ñeen, tju' jon xjoo' jon nnon tsonnangue, jo' tyjee jon ntjon na min jo', juu nan'ñeen, conduihan' nn'an.

¹⁷ Jndë jo' jndui' ncüiichen ángel quityquii' juu vats'on quiñoon'ndue. Mantyi y'oon juu ncüii xjo quix'en na të 'ndyohan'. ¹⁸ Ndo' mantyi jndui' ncüiichen ángel na ivantjee' juu chon na ntyjo nnon tyiu quii' juu vats'on'ñeen. Jndei tic'uaa 'ndyo juu nnon nquii jon na y'oon xjo'ñeen. Itso juu:

—Cüa, cju' xjo quix'en 'nan'. Quityje' n'ein tëndöndyoo' tsjan, joo nt'öö na ventyjee' nnon tsonnangue, ee të na chuu'han', jndë jndëehan'.

¹⁹ Ndo' ta' juu ángel'ñeen na iju' jon xjo'ñeen nnon tsonnangue. Sitjon jon n'ein tëndöndyoo' tsjan'ñeen, joo nt'öö na ventyjee' jo'. Ndo' tyion jon të'ñeen nnon ncüii tsjö' na quinjoon yuu na nndui' ndaa'han'. Ts'ian'ñeen itsijonhan' juuhan' juu navi' t'man jndyi na ntquenon nn'an na itsiv'ii Tyo'ts'onhan. ²⁰ 'Ndyo tsjoon, jo' m'an joo na tondyuehan tëndöndyoo' tsjan'ñeen. Ndo' na tui ts'ian'ñeen, jo' jndui' n'eon nn'an ata sijonhan' juu neon'ñeen cha'vijon ncüii jndaa. Njoonhan' ata tuee'han' frenon jndyue quitso. Ndo' tycya

tanoonhan', tuee' ndye ciento kilómetros na tja-han'.

15

Ntyque' navi' t'man na conan'cyaa ntyque' ángeles

¹ Ndo' jnty'ia ncüiichen jn'aan t'man quiñoon'ndue. S'aahan' na vacue m'aan' ts'ön na ndicüaa' ts'önhan'. Jnty'ia ntyque' ángeles na conan'y'onhan ntyque' nnon navi' t'man. Joohan' nan'xuanhan' navi' na mats'ia, ee ya na ngüenon na nnduihan', mana contycüii na itsiv'ii Tyo'ts'on nn'an.

² Mantyi jnty'ia ncüii ndaandue na sijonhan' juuhan' cha'vijon ndioo na tjon'han' yo chon. To'ndyohan', jo' jnty'ia ventyjee' nn'an na jndë tantjonhan' yo juu quioo' jndyi tqe yo 'ndyonnon juu o' ndo' yo número na tsixuan xuee' o'. Nduée nan'ñeen, jo' too' arpa na tyincyaa Tyo'ts'on ndëëhan. ³ Cotahan alabanza ntyja 'naan na sin'man jon ñuaanhan. Juu jñ'oon'ñeen itsijonhan' juuhan' cha'na juu jñ'oon na si'man Moisés ndëë nn'an Israel xjen na totye'ntjon jon nnon Tyo'ts'on. Mantyi juu alabanza'ñeen itsit'maan'han' nquii Quitsman Chjo. Conduehan: 'U' ta Tyo'ts'on, tsoñ'en najndeí condui 'u'.

Joo ts'ian na matsa',

t'man jndyi nan'xuanhan',

ndo' cavee' jndyi ngiöhan'.

'U' condui 'u' na matye'ntjon' nn'an na ninvaa tsonnangue.

'U' ninnquii'chen matsa' cha'xjen na chuhan',
tsoñ'en ntyja 'nan' conduihan' na mayuu'.

4 'U' ta, ta'nan ts'an c'oon na tyi'ncyaa' juu 'u',
tsoñ'en nn'an nnan't'maan'han xue'.

Ee xia'ntyi ncu' condui 'u' ñuan nquii'.

Nn'an ncüii cüii tsonnangue nninncyohan na
nnan't'maan'han 'u',

ee ndëë tsoñ'en nn'an covityincyoo' na matsa'
cha'xjen na chuhan'.

Ndö' vaa jñ'oon na ta nan'ñeen.

5 Vi jndë na tenon nan'min', yajo' jnty'ia na jndë
vanaan quityquii' juu vats'on quiñoon'ndue na
quiñoon'ntyichen naijon na m'aan nquii Tyo'ts'on.
Majuuhan' yuu na tonan've nn'an Israel ntjõ' na
jndui joo nqui jñ'oon na ico'xenhan' xjen na
tonan'y'onhan juu vats'on ndiaa. 6 Quityquii'
juu vats'on'ñeen jndui' ntyque' ángeles'ñeen.
Conan'chohan ntyque' nnon navi' t'man na
ntquenon nn'an. Joo ángeles'ñeen cüehan ndiaa
ntju' na jndëhan' yo tsan lino quichi' jndyi. Ndo'
ndi'ndyahan tyen ncüii 'nan na jndëhan' yo s'on
ijan. 7 Ndo' ncüii joo na nenque na cota'ndo'ñeen,
ndëë joo ángeles'ñeen tyincyaa jon ntyque' xio na
jndëhan' yo s'on ijan. Ngio'ñeen too'chenhan' na
ñjon navi' t'man na ntquenon nn'an tsonnangue
ng'e nquii Tyo'ts'on na ninnquii'chen vando' jon,
itsiv'ii matyen jonhan. 8 Ndo' juu vats'on naijon
na m'aan jon, siquitoo'han' juuhan' yo neon ntyja
'naan' na quixuee jndyi na condui nquii jon yo na
taquintya najndei na tsixuan jon. Ndo' ata xjen
na jndë tenon joo na ntyque' navi' t'man'ñeen na
conan'cho joo ntyque' ángeles'ñeen, tanin juu na
nndëë ngaquee' naijon na m'aan Tyo'ts'on.

16

Ntyque' ngio na too'han' ñjon juu na v'ii jndyi Tyo'ts'on

¹ Ndo' jndyi ja na jndei itsinin Tyo'ts'on quityquii' vats'on quiñoon'ndue. Tso jon ndëë joo ntyque' ángeles'ñeen:

—Joo ntyque' ngio na choho' na t'man vaa na matsiv'i nn'an tsonnangue, c'oho' na quit-san'an'cüetanho'han' jo'.

² Ndo' juu ángel navejndyee tja jon, ndo' xio 'naan' jon na ñjon navi', tatscüetan jonhan' nnon tsonnangue. Ndo' na nnda', joo nn'an na ñoon jn'aan 'naan' juu quioo'jndyi tque'ñeen oo nn'an na tonan't'maan'han 'ndyonnon o', joo nan'ñeen, jnan' ntyje'han. Tsojnaan' ntyje'ñeen, mioon jndyi toquiihan'hin.

³ Ndo' juu ángel na jndë ve, xio 'naan' jon na ñjon navi', tatscüetan jonhan' nnon ndaandue, ndo' ndaandue'ñeen scüequenhan' cha'vijon ty-oncüe neon'. Ndo' tsoñ'en na cota'ndo' quityquii' ndaandue'ñeen, tjëhan.

⁴ Ndo' juu ángel na jndë ndye, xio 'naan' jon na ñjon navi', mantyi tatscüetan jonhan' nacjo ndaa jndaa yo tsoñ'en joo naijon na m'aan tëndëë ndaa. Ndo' ndaa'ñeen, scüaquenhan' neon'han'. ⁵ Ndo' jndyi na itsinin juu ángel na tsixuan juu na ivan-tyjee' juu ndaa. Itso juu nnon Tyo'ts'on:

—'U' ta Tyo'ts'on, condui 'u' ñuan nquii'. 'U' m'an' ndo' m'an'. Vitjachen na ngitye' tsoñ'en, mancüiixjen m'an'. 'U' matsa' cha'xjen na chuhan' ndo' ng'e na conan'tja nn'an nnon', jo' na maco'xen'han yo joo nanvi'min'. ⁶ Ee nque nn'an

na tji'han cüenta', yo joo nn'an na tonan'neinhan jñ'oon na tots'i'man' ndëëhan ntyja nchu vaa 'nan na nguaa, jndë jnan'cüje nn'anhin. Ndo' na nnda' tont'ahin yo nan'ñeen, nanein mancy'a' n'eon nn'an na covehinhan'. Cuaa nquii ee chuhan' na nnda' quitjonhan. Nnda' tso ángel'ñeen.

⁷ Ndo' nquii ángel na iquen cüenta chon na ntyjo nnontyiu, jndyi na itsinin jon. Tso jon:

—'U' ta Tyo'ts'on na matye'ntjon' na taquintyja najndei na condui 'u' ntyja 'naan' na mayuu' ndo' yo na chuhan' na maco'xen' nn'an ng'e na conan'tjahin nnon'.

⁸ Jndë jo' juu ángel na jndë ninque, xio 'naan' jon na ñjon navi', tatscüetan jonhan' nnon ndo'cüjioon'. Ndo' ng'e na nnda', s'aahan' na jmin'ntyichen ndo'cüjioon' na iscohan' nn'an.

⁹ Ata siquineinhan'hin. Majo' min na nnda', tyi'quintcüe' n'onhan min tyi'quinan't'maan'han jon. Majndeichen totji'han jñ'oon ntjein, jñ'oon tsan', nacjoo' xuee' nquii jon na vaa najndei jon na tyi'nt'uui navi'min'han.

¹⁰ Jndë jo' juu ángel na jndë 'on, xio 'naan' jon na ñjon navi', tatscüetan jonhan' nacjoo' silla na manin' ts'iaan' najjon na vequityen nquii quioo'jndyi tque'ñeen. Ndo' sijaanhan' ninvaañ'en najjon na iquen jon xjen. Ndo' joo nan'ñeen totquiihan ndahan ng'e na vi' jndyi na coquenonhan. ¹¹ Majo' min na nnda', ta'nan ntcüe' n'onhan 'nan natyia na cont'ahan. Ndo' jnaan' joo ntyje'ñeen yo na iquii jndyihan'hin, jo' totji'ntyichenhan jñ'oon tsan' cjoo' nquii Tyo'ts'on na m'aan jon quiñoon'ndue.

¹² Jndë jo' juu ángel na jndë yon, xio 'naan' jon na ñjon navi', tatscüetan jonhan' nacjoo' juu jndaa t'man Eufrates. Mana iscanhan' juu jndaa'ñeen. Nnda' tui cha' joo nn'an na cotoxehan nn'an ndyuaa tontyja na ndyova ndo'cüjioon', ndëë ngüet'iohinhan'.

¹³ Ndo' jnty'ia ndye jndyetyia. Cüiihan' jndui' 'ndyo juu quitsoontyia. Ncüiichenhan' jndui' 'ndyo juu quioo'jndyi tque, ndo' ncüiichenhan' jndui' 'ndyo juu tsan na incyaa jñ'oon quintu ntyja 'naan' nchu vaa 'nan na nguaa. Itsijonhan' joo espíritu'ñeen cha'vijon quinda. ¹⁴ Joo jndyetyia'ñeen conduihan' yotyia na condëë cont'ahan jn'aan t'man. Cotsanan'ndyoo'han na m'an nque nn'an na conditquehin na cotoxehan nn'an na ninvaañ'en tsonnangue. Nquii Tyo'ts'on na tsoñ'en najndei na conduihin, nnguaa ncüii xuee na taquintyja na t'manhan' ntyja 'naan' jon. Joo jndyetyia'ñeen conan'ncüihan nan'ñeen na nt'ahan tyia' cjoo' jon.

¹⁵ Ndo' jndyi na tso nquii Jesucristo: “Quitquenho' cüenta, ninjonto ncüjënön na m'anho' cha' na its'aa tsanch'uee. Neiin' jndyi juu ts'an na m'aan chenjanaan' juu xjen'ñeen na ivantyjee' ya juu ndiaa' juu. Ee xe na aa nndui' ndiaa' juu, nc'oon juu na jnaan' juu na cojnty'ia nn'an na ninquisihin.” ¹⁶ Yajo' joo ndye espíritu'ñeen, jnan'ncüihan nque nn'an na cotoxehan nn'an ncüii cüii tsonnangue ncüii joo na yo jñ'oon hebreo jndyuhan' Armagedón.

¹⁷ Jndë jo', juu ángel na jndë ntyque', xio 'naan' jon na ñjon navi', tatscüetan jonhan' nacjoo' jndye. Ndo' nquii Tyo'ts'on na vequityen jon silla na

manin' ts'iaan' quityquii' vats'on quiñoon'ndue, jndei tic'uaa na sinin jon. Tso jon:

—Jndē siquindēhan' tsoñ'en.

¹⁸ Ndo' cota' chon ntsuee ndo' chen to'manhan', c'uaa jndyi s'aahan' ndo' jndei jndyi s'ii. Ntyjantyi xjen na m'an nn'an nnon tsonnangue, min'jon tacots'ii cha'xjen na s'ii juu xjen'ñeen. ¹⁹ Ndo' ng'e na nnda' tui, juu tsjoon t'man tji'han' ndye tan'han' na tiuuhan'. Ndo' joo njoon na m'aan xi'jndio tsonnangue, tyuii'han'. Majo' tañjoon' ts'on Tyo'ts'on nn'an tsjoon t'man Babilonia. Ndo' s'aa jon na joo nan'ñeen cüeñ'enhan juu vinon na ñjon vaso 'naan' jon ntyja 'naan' na t'man vaa na itsiv'ii jonhan. ²⁰ Ndo' ncüii cüii tyuaa chjo na m'aan ndaandue xi'jndiohan', tsuhan'. Ndo' tsoñ'en ntyo' tyuii'han'. ²¹ Ndo' totsjö'ndue jnan tsan t'man na tycyaahan' cjo nn'an. Joo tsan'ñeen, tenon venn'an kilos xjen na ja na ncüiihan'. Ndo' jnaan' na tycyaahan' nacjohan, jo' tonan'neinhan jñ'oon tsan' cjoo' nquii Tyo'ts'on, ee juu navi'ñeen ji vaa jndyihan'.

17

It'uiivi'han' tsanscuntjaa' na ji vaa its'aa

¹ Ndo' ncüii joo na ntyque' ángeles'ñeen na tonan'chohan ntyque' xio'ñeen, tyjee'non jon na m'an. Tso jon nnön:

—Cja yo ja ndo' ntsi'man nnon' na nt'uiivi' Tyo'ts'on joo nn'an na m'anhan tsjoon t'man na vequityenhan' najon na jndye ndaa m'an. It-sijonhan' juu tsjoon'ñeen cha'vijon ncüii tsanscuntjaa' na ji vaa jndyi its'aa juu. ² Cha'xjen

nque nn'an na ve' ndö ro m'anhan yo ncüii tsanscuntjaa', mannda' vaa itsijonhan' na conan'ntjein nanm'ann'ian t'man tsonnangue yo na conan'jonhan yo juu tsjoon t'man'ñeen. Cotsantyjahan tsoñ'en nnon jnan na cotquenhan cüenta na cont'a joo nn'an tsjoon'ñeen. Nque nn'an na ninvaa tsonnangue na conan'jonhan yo 'nan natyia jndyi na tsixuan juu tsjoon'ñeen, its'aahan' na cha'vijon na jndë jndyehan na tëhin vinon.

³ Yajo' quityquii' juu na tityincyoo' nnön, yo ntyja 'naan' nquii Espíritu, tay'oon juu ángel'ñeen ja ncüii joo naijon na tann'an c'oon, jo' jnty'ia ncüii tsanscu na ntjo juu ncüii quioo' jndyi na ve o'. Ninvaa o' chuu' jñ'oon tsan' na conan'cüejnaan'han' Tyo'ts'on. Juu cho'ñeen min ntyque' xquen o' ndo' nqui ndi'ndyee' o'. ⁴ Juu tsanscu'ñeen je', cüe juu ndiaa colo venton yo colo ve, ndo' tycüi'hin yo s'on ijan yo jndye nnon të' ntjö' na njon jndyihan', yo të' perlas. Nt'ö juu ndyii' ncüii vaso na jndëhan' yo s'on ijan. Too'chen juu vaso'ñeen na ñjon 'nan ty'a vaa yo na ve' ndö' ro m'aan juu yo nn'an. ⁵ Ndo' tsö'sta juu tsanscu'ñeen, jo' jndui jñ'oon na tyi'quitso nquii'han' ntyja nchu vaa na tsixuan juu. Ndö vaa na itsohan': "Ndö juu tsjoon t'man Babilonia. Juu tsjoon'ñeen conduihan' ndyee nantcuntjaa' ndo' mantyi x'ee tsoñ'en nnon 'nan na ji vaa na condui nnon tsonnangue." ⁶ Ndo' tquën cüenta na itsijonhan' juu tsanscu'ñeen cha'vijon ncüii tsanquindyi jnaan' na jndye jndyi nn'an cüentaa' Tyo'ts'on na totscüje juuhin ndo' mantyi nque nn'an na totji' jndyoyuhan ntyja 'naan' Jesús.

Ya na jnty'iahin, t'man vaa na vacue m'aan' ts'ön. ⁷ Ndo' ta'xee' ángel'ñeen nnön:

—¿Ndu na vacue m'aan' tson'? Ja ntsi'man nnon' ntyja 'naan' juu jñ'oon na vanty'iu m'aanhan' na tsixuan tsanscuva' yo ntyja 'naan' juu quioo'jndyi na ntjo juu na min ntyque' xquen o' ndo' nqui ndi'ndyee' o'. ⁸ Juu quioo'jndyi'ñeen na jndyia', nintovando' o' ndo' naneihin tyi'cüando' o', majo' ngüentyja xjen na nndui' nnda' o' quii' tsë'tsjoon na tayuu ntycüii na njoonhan', ndo' ncju' Tyo'ts'on juu o' naijon na cotsu ñuaan nn'an. Ee ntyjan-tyi xjen na tui tsonnangue, vaa tson na jndui nguee nn'an na nan'xuanhan na tyi'quintycüii na cota'ndo' ñuaanhan. Majo' nque nn'an na tacon-duit ngueehan nnon juu tson'ñeen, nts'aahan' vacue nc'oon n'onhin na ndicüaa' n'onhan na njnty'iahan quioo'jndyi'ñeen na tom'aan o' ndyu na toxen'chen, ndo' tyi'cüando' 'o' nanein, majo' nnintyincyoo' nnda' o'.

⁹ “Jñ'oonva' icanhan' na c'oon ts'an na jnda' xquen juu. Joo ntyque' xquen juu quioo' jndyi'ñeen, tsi'manhan' ntyque' ntyo' naijon na vequityen juu na conduihin tsanscu'ñeen. Ndo' mantyi tsi'manhan' ntyque' rey na cotoxen. ¹⁰ 'On nan'ñeen yo na ijndei'han' tji'han'hin na cotoxenhan, ncüiihan ninvaa na ico'xen jon, ndo' ncüiiichenhin xejnda nc'oon jon. Majo' ya na nc'oon jon, tyi'jndye xjen na ntco'xen jon. ¹¹ Ndo' juu quioo'jndyi'ñeen na tovando' o' ndyu na toxen'chen, majo' tyi'cüando' o' nanein, juu o' condui ncüiiichen ts'an na condë nen na co'xen ndo' mantyi conduihin ncüii joo na ntyque' joo nan'ñeen. Majo' ncju' Tyo'ts'on juu naijon na cotsu ñuaan nn'an.

¹² “Ndo' joo nqui ndi'ndye na jndyia' na ntyjo

xquen o', conduihan' nqui nn'an na ndëcya na ngüentyja xjen na ngotoxenhan nn'an. Majo' tojnaan' ncy'onhan cüenta na ntoxenhan nn'an yo juu quioo'jndyi'ñeen, majo' tyi'vio xjen, nin'ncüii hora. ¹³ Joo nqui nan'ñeen ninncüii nnon 'nan conan'jnda'han. Tsoñ'en juu najndei na conduihan na m'anhan ts'ian, nninncyahinhan' nnon nquii quioo'jndyi'ñeen. ¹⁴ Ndo' joo nqui nan'ñeen yo nquii quioo'jndyi, nnt'ahan tyia' nacjoo' nquii jon na conduihin Quitsman Chjo, majo' ngüantjon jon joohan. Ngüantjon jonhin ng'e nquii jon conduihin na ico'xen jon nn'an na condui nanm'ann'ian yo na taquintya conduihin na ico'xen jon nanm'ann'ian na njonchenhan. Nque nn'an na iqueen' jon na icüji jonhan cüentaa' nquii jon na contjotyenhan ntyja 'naan' jon, nnan'jon nan'ñeen yo jon.”

¹⁵ Ndo' tsontyichen ángel'ñeen nnön:

—Joo ndaa jndye jndyi na jndyia' naijon na vequityen tsanscuntjaa'ñeen, conduihan' nn'an na jndye jndyi na m'anhan ncüii cüii tsonnangue, yo xi'jndui' nnon tsjan nn'an, yo nn'an na ncüii cüii jñ'oon na conan'nein.

¹⁶ Ndo' joo ndi'ndye na jndyia' na ntyjo xquen quioo' jndyi'ñeen, conan'manhan' nqui nn'an na cotoxen, ngüentyja xjen na nc'onhan na jndohan juu tsanscuntjaa'ñeen. Nnan'tyuii'han juu ndo' n'ndyehanhin na quisihin. Nntquiihan sii' juu ndo' nnan'cohanhin yo chon. ¹⁷ Ee nan'ñeen na cotoxen, s'aa Tyo'ts'on quii' n'onhan na nnta'nguee'han cha'xjen na sijnda' jon na nguaa. Mang'e jo', nque ntyjehan na mantyi cotoxenhan ncüii cüii tsonnangue, jnan'jonhan jñ'oon

yo nan'ñeen na nninncyahan juu najndei na conduihan nnon juu quioo' jndyi'ñeen. Mannda' nguaa ata xjen na jndë siquindëhan' tsoñ'en na tso Tyo'ts'on. ¹⁸Ndo' juu tsanscuntjaa'ñeen na jndyia', itsi'manhan' juu tsjoon t'man'ñeen na iquenhan' xjen tsoñ'en nn'an na taquintya na t'man conduihan na cotoxenhan nn'an tsonnangue.

18

Juu tsjoon Babilonia tyuii'han'

¹ Jndë tenon na tui nan'min', jnty'ia ncüiichen ángel na jnan jon quiñoon'ndue, jndyocue jon. T'man jndyi najndei na tsixuan jon. Ndo' juu na nancoo' quixuee'hin, sixueehan' nnon tsonnangue. ² Jndei sinin jon, tso jon:

—Juu tsjoon t'man Babilonia, ji vaa na jndë tjonhan', jndë tyuii'han'. Nanein tsixuanhan' v'aa cüenta yotyia yo najjon na m'an tsoñ'en jndyetyia na ji min. Naijon na contjo ncüii cüii nnon quintsa na jen n'ian o'. ³ Ee tsoñ'en nn'an tsonnangue jndë tēhan vinon na tsixuan jon, jnaan' na ve' ndö ro m'anhan yo jon na ntyja 'naan' jo' itsintjeinhan'hin. Nque nn'an tsonnangue na taquintya na t'man conduihan na cotoxenhan, juu na tonan'jonhan ntyja 'naan' Babilonia, itsijonhan' juuhan' cha'vijon ts'an na ve' ndö ro m'aan juu yo ncüiichen ts'an, ndo' joo nn'an ncüii cüii tsonnangue, na cont'ahan jnda s'on, tityahan ng'e nque nn'an tsjoon'ñeen jnan'jndahan 'nan na taquintya na yahan', min tajnt'ahan xjen. Ndö' jñ'oon na tso ángel'ñeen.

⁴ Jndë jo' jndyi jndyee' nquii Tyo'ts'on na itsinin jon toquiñoon'ndue, itso jon:

—O' nn'an na conduiho' ntyja njan, quindui' 'o' quii' nt'an nn'an tsjoonva' cha' tyi'ngacüja'han' 'o' jnanhan, ee xe tyi'nt'aho' 'nan na matsjö, juu navi' t'man na ntquenonhan, mantyi nt'uiihan' 'o' ⁵ Ee ata quiñoon'nduechen jndë taquinto' jnanhan, ndo' vañjoon' ts'ön tsoñ'en natyia na jndë cont'ahan. ⁶ Jo' quityionho' joo nn'an tsjoon'ñeen cha'xjen na tyincyahan na tjon nn'an. Ve jnda ncyaho' na quitjon joo nan'ñeen cha'xjen na tont'ahan yo nn'an. Quii' vaso na concya nan'ñeen na cove nn'an, quinan'tjon'ho' 'nan na ncüehan na ve vee' jnda na v'iichenhan'. ⁷ Ntyjantyi na tont'a nan'ñeen na tondit'maan'hin, ndo' cha'xjen na taquintyja na ya tom'anhan min tyi'quint'a nquehan xjen, mannda' ro quint'aho' na quii jndyihan'hin yo na quitsi'ndaa'han' ngiohan. Ee jnan'tiu nan'ñeen cha'xjen na itsitiu ts'an quii' ts'on juu: Ndö mavaquityën, condui ja tsanscu na macoxën, tyic'ön na itsi'ndaa'han' ntyji cha'na ncüii tsanscu na jndë tue' saa'. Tyi'je'quits'aahan' na ntsit'ioohan' ja na ncüje ntsinda. ⁸ Mang'e na nnda' na itsiscuhin, jo' na ninncüii xuee nt'uii joo navi'ñeenhin, ncüje ntsinda juu ndo' ntsit'ioohan'hin. Ndo' jndo' t'man nt'uiihan'hin, ndo' ntcohin yo chon, ng'e nquii Tyo'ts'on na ico'xen jon jnaan' juu, tēquintyja najndei conduihin.

⁹ Ndo' nque nn'an na taquintyja na t'man conduihan na cotoxenhan nn'an tsonnangue, mantyi ve' ndö' ro tom'anhan yo juu na conduihin tsanscu'ñeen. Mantyi tonan'jonhan yohin yo

juu na tëquintya na ya tovam'aan jon. Xjen na njnty'iahan na cotsava neon na coco juu tsjoon'ñeen, nndyueehan ndo' nnan'chjoo' jndyihan' n'onhan. ¹⁰ Tcya ngüentyjee'han ng'e m'anhana na coquityuehan xe juu navi' t'man na iquenon juu, mantyi aa na nnt'uiihan' joochan. Nnan'xuaahan, nnduehan:

—'U' tsjoon t'man Babilonia, ay, ay, ji vaa jndyi maquenoon'. 'U' na t'man jndyi najnde'i na totsixuan'. Taxjen jndye jndë tyjee' na it'uiihan' 'u'.

Mannda' ro jñ'oon na nnan'xuaahan.

¹¹ Ndo' mantyi nque nn'an tsonnangue na cont'ahin jnda s'on, nndyueehan ndo' ntsi'ndaa'han' ngiohan ntyja 'naan' juu tsjoon'ñeen. Nnt'ahan na nnda' ng'e tanin ncüiichen ts'an na ntsijnda joo quichu t'man na condëehan. ¹² Quichu s'on ijan, yo s'on xuee, ntjö' na njon jndyihan', ndo' yo të' perlas. Quichu ndiaa lino na tëquintya na yahan' yo ndiaa seda, yo ndiaa colo venton yo ndiaa ve. Yo ncüii cüii nnon quichu n'oon na quichi, yo 'nan na jndëhan' yo tsi' 'ndyo elefante, yo 'nan na jndëhan' yo n'oon na njon jndyihan', yo 'nan na jndëhan' yo s'on ve, yo xjo hierro, ndo' yo tsjö' mármol, ¹³ Quichu ntcüa canela yo jndye nnon 'nan na quichi, ndo' yo su, yo ntsue n'oon mirra ndo' yo ndaa quichi, ndo' yo quichu vinon, ndo' yo aceite, ndo' yo quichu jndë tyoo' na yantyichen, ndo' yo quichu ntquen trigo. Yo quichu quitsondye yo quinman, quitso yo carreta na contya joo o' ndo' yo quichu nn'an na condëehan na ntye'ntjontyen nan'ñeen ndëe nn'an na juu ts'ian'ñeen itsijonhan' juuhan' na cha'vijon condëehan ñuaan nque nn'an. ¹⁴ Joo

nan'ñeen na cont'ahin jnda s'on, nnduehan nnon juu tsjoon'ñeen:

—Tsoñ'en të na taquintya na ya jndyihan' na nt'ue jndyi tson' na cuenhan', tsoñ'en 'nan na toqui' na tëquintya na yahan', jndë ti'ndaa'han'.

Ndo' mantyi tsoñ'en 'nan na njon jndyi na tot-sitycüi' 'u', tajon jnda na nguaa nnda'han' nt'ö'.

Nnda' ro jñ'oon na jndue nan'ñeen.

¹⁵ Ndo' nque nan'ñeen na cont'ahin jnda s'on yo nan'min', jndë tityahin na tondëëhan joohan' ndëë nn'an juu tsjon'ñeen, tycya ngüentyjee'han ng'e mantyi ncyaaahan juu navi' t'man na coquenon nn'an juu tsjoon'ñeen. Nndyueehan ndo' nnan'xuaahan na ntsichjoo' jndyihan' n'onhan.

¹⁶ Ndo' mantyi nnduehan:

—'U' tsjoon t'man, ay, ay, ji vaa jndyi matjon'. Totsijonhan' 'u' cha'vijon ncüii tsanscu na tocüe jon ndiaa lino na yantyichen. Tocüe' ndiaa colo venton yo ndiaa colo ve. Totsintycüi' 'u' yo s'on ijan yo të' perlas yo ntjö' na njon jndyi. ¹⁷ Majo' ninvitan' xjen jndë tsu tsoñ'en 'nan na s'aahan' na tya jndyi 'u'.

Nnda' vaa jñ'oon na nndue nan'ñeen ndëë nn'an juu tsjoon'ñeen.

Ndo' cüii cüii nn'an na conan'chohan nt'aandaa, yo tsoñ'en nn'an na ñjonhinhan', yo nanntjon cüentahan', yo nin'tsoñ'en nn'an na cota'ntjon ntyja 'naanhan', tycya tentyjee'han. ¹⁸ Ndo' viochen xjen na cojnty'iahan neon na coco juu tsjoon'ñeen, tonan'xuaahan, tonduehan:

—Min'ncüii tsjoon tacovaahan' cha'na juu tsjoon t'manvahin.

Ndö' ro jñ'oon na jndue nan'ñeen. ¹⁹ Totyiohan ts'o'jndë nquenhan cha' quitsi'manhan' na itsi'ndaa'han' ngiohan. Totyueehan na chjoo' n'onhan. Tonan'xuaahan, tonduehan:

—Joo nn'an tsjoon t'man, ay, ay, vi' jndyi co-
quenonhan. Ng'e na tya jndyi nn'an tsjoonvahn,
jo' tsoñ'en jaa na cotantjön yo nt'aandaa, mantyi
s'aahan' na titya jaa ntyja 'naan nque nn'an juu
tsjoon'ñeen. Majo' ninvitan' xjen jndë tsuñ'en
ntyja 'naan'han'.

Ndö' vaa jñ'oon na jnan'xuaa nan'ñeen.

²⁰ Ndo' mantyi jndyi ja ncüiichen jñ'oon na it-
sohan': 'O' na m'anho' quiñoon'ndue, yo 'o' na
conduiho' cüentaa' nquii Tyo'ts'on, yo 'o' nn'an
na t'ua Jesucristo ts'ian ndëëho' na cotsancyaho'
jñ'oon naya 'naan' Tyo'ts'on, yo nin'o' na tonin-
ncyaho' jñ'oon' jon ntyja nchu vaa 'nan na nguaa,
cüineiin' n'onho', ee xeng'e nquii Tyo'ts'on jndë
it'uiivi' jon joo nn'an tsjoon'ñeen, jndë sijnda' jon
jñ'oon 'naanho' cha'xjen na chuhan'.

Nnda' vaa jñ'oon na jndyi.

²¹ Jndë jo' jnty'ia ncüii ángel na m'aan jndyi
najndei jon. Sue jon ncüii tsjö' t'man na itsijon-
han' juuhan' cha'vijon tosu t'man na cotua. Tju'
jonhan' quityquii' ndaandue. Tso jon:

—Juu tsjoon t'man Babilonia, mannda' vaa itsi-
jonhan' ntyja 'naan'han'. Cha'xjen na tju' tsjö'va,
min taje'cütyincyoo' nnda'han'. ²² Quii' tsjoon
'naanho' taje'cüic'uaa nnda' na icüja' ts'an arpa, oo
tsman, oo ndu. Min'ncüii ts'an taje'c'oon tsjoonho'
na nts'aa ncüii nnon ts'ian, min taje'cüic'uaa nnda'
na cotua yo tosu t'man. ²³ Tajon jnda na nninx-
uee nnda' chon lámpara quii' tsjoonho'. Ndo'

min taxe'cüic'uuaa nnda' jo' na conint'maan' na cotonco nn'an. Nn'an tsjoonho' na tont'ahan jnda s'on, tom'anhan na t'man tonduihan quii' nt'an nn'an tsonnangue. Ndo' joo ts'ian quindua' na tont'aho', yo juuhan' tonan'vi'nn'anho' nn'an na ninvaa tsonnangue. Ndö' vaa itsiquindy jñ'oon na sinin juu ángel'ñeen.

²⁴ Ee joo nn'an tsjoon'ñeen, jnan'cüjehan nn'an na toninn'cya jñ'oon' Tyo'ts'on nchu vaa 'nan na nguaa, ndo' mantyi yo nn'an na conduihan cüentaa' jon. Nque nn'an tsjoon'ñeen, nnt'uuihan'hin ntyja 'naan tsoñ'en nn'an na vantyja n'on Cristo na jnan'cüje nn'an tsonnanguehan.

19

Joo na m'an quiñoon'ndue, conan't'maan'hin

¹ Jndë na tenon nan'min', jndyi na jndei tic'uuaa quiñoon'ndue cha'vijon jndyee ncüii tmaan' t'man nn'an. Jnduehan:

Cüit'maan' Tyo'ts'on,

conduihin na itsin'man jon ñuan njanhan.

Nquii jon tsixuan jon na conan've xuee' jon.

Xia'ntyti nquii jon taquintyja najndei conduihin.

² Ico'xen jon nn'an ntyja 'naan' na conan'tjahan cha'xjen na chuhan' ndo' yo jñ'oon na mayuu'.

Nanein jndë t'uuityen jon juu tsanscuntjaa'ñeen na t'man vaa na totsitjahan.

Nquii juu na jndë totsi'ndaa' juu nn'an tsonnangue yo ts'ian 'naan' juu natyia jndyihan'.

Ndo' nanein its'aa Tyo'ts'on yohin cha'xjen na totscüje juu joo nn'an na totye'ntjonhan nnon jon, mannda' vaa quit'uiihan'hin na quityion juuhan'.

³ Ndo' ncüiichen jon jnduehan:

Cüit'maan' nquii ta Tyo'ts'on.

Tyi'caminntyjee' na cotsava neon na coco juu tsjoon'ñeen.

⁴ Ndo' joo ntcyu ncho' nenque nn'an na conintque yo nin'joo nenque na cota'ndo'ñeen, tyetan-giohan tonnon nquii jon na vequityen jon silla na manin' ts'iaan'ñeen. Jnan't'maan'han jon, jnduehan:

—Quindui na nnda'. Cüit'maan' nquii ta Tyo'ts'on.

⁵ Ndo' tonnon juu silla'ñeen tic'uaa jndyee' ncüii na itso:

Tsoñ'enho' na cotyentjonho' nnon Tyo'ts'on, quinan't'maan'ho'hin.

Tsoñ'enho' na njon jndyihin ngioho',

'o' na tyi'tqueho',

ndo' 'o' na tqueho',

quinan't'maan'ho' nquii jon.

Nguee na ngoco nquii Quitsman Chjo

⁶ Ndo' jndyi ncüii na itsijonhan' cha'na conan'nein ncüii tmaan' nn'an, cha'vijon na c'uaa yuu na coquioo ndaa jndaa t'man ndo' cha'vijon na jndei co'man ntsuee. Jnduehan:

Cüit'maan' nquii ta Tyo'ts'on. Ee juu jon conduihin Tyo'ts'on ntyja njanhan, ndo' nquii jon taquintyja najndei na conduihin. Jndë tye' na ico'xen jon.

7 Cüa, c'ön na nën, tyi'nc'ön na chjoo' nn'ön. Quinan't'maan' jaa nquii jon, ee jndë ten-tyja xjen na ngoco nquii jon na conduihin Quitsman Chjo.

Ee nquii juu na conduihin scuu' jon jndë sijnda' juu.

8 Cüe juu ndiaa lino na ya jndyihan' na quixueehan' ndo' ntju' jndyihan'.

Juu ndiaa lino'ñeen tsi'manhan' joo ts'ian na cont'a nn'an na conduihan cüentaa' Tyo'ts'on na totsam'anhan cha'xjen na chuhan'.

9 Ndo' itso ángel'ñeen nnön:

—Joo jñ'oon na matsjö nnon', cüji'han': “Nque nn'an na iqueen' Tyo'ts'on na quinan'jonhan na ngoco nquii Quitsman Chjo, nein jndyihan.”

Ndo' mantyi tsontyichen ángel'ñeen nnön:

—Jñ'oonmin' conduihan' jñ'oon na mayuu' na itsinin nquii Tyo'ts'on.”

10 Ndo' tēco'xtyē tong'ee juu ángel'ñeen na ntsit'man'hin. Majo' tso jon nnön:

—Tyi'ntsa' na nnda', ee mantyi nnon nquii Tyo'ts'on matye'ntjön cha'xjen ncu', 'u' ndo' mantyi nque nty'iu' na contjotyenhan yo jñ'oon na toninncyaa Jesús. Xia'ntyi nquii Tyo'ts'on quit-sit'man'.

Ee juu jñ'oon ntyja 'naan' Jesús conduihan' jñ'oon na totsijnda'han' nquen joo nn'an na toninncyahin jñ'oon ntyja 'naan' nchu vaa na nguua.

Ts'an na ntjo quiso quichi'

11 Ndo' jnty'ia na vanaan quiñoon'ndue ndo' tityincyoo' ncüii quiso quichi'. Ndo' nquii jon na ntjo o', itsiquijndyuhan'hin nquii jon na ivanguee'

jon ndo' mantyi na conduihin jñ'oon na mayuu'. Nque nn'an na conan'tjahan na tonnon Tyo'ts'on, ico'xen jonhan cha'xjen na chuhan', ndo' mantyi its'aa jon tyia' yo nque nn'an na conan'vehan nacjoo' jon. ¹² Xuee tēnnon jon cha'xjen tsachon ndo' jndye corona na ñjon xquen jon. Vaa ncüii xuee' jon na jnduihan' na xia'ntyi nquii jon ntyjii nchu vaa tsi'manhan'. ¹³ Cüe jon ncüii ndiaa tco na tcoo' neon'han'. Ndo' xuee' jon na cotajna'an nn'an jon, jo' jñ'oon' Tyo'ts'on. ¹⁴ Ndo' nque na conduihan sondaro quiñoon'ndue tentyjahan toxen' jon, tantjohan quitso quichi'. Cüehan ndiaa lino ya, na quichi'han' ndo' na ntju'han'. ¹⁵ Quii' 'ndyo jon condui' ncüii xjo na tē jndyihan', yo juuhan' its'aavi' jon nn'an tsonnangue. Ntco'xen jonhan yo najndeih'han'. Cha'xjen na condyue nn'an tēndöndyoo' tsjan cha' cüji'han' ndaa'han', mannda' ro itsijonhan' na nts'aa jon yo nn'an na tyi'nin'quitjue'cjehan ntyja 'naan' jon. Ee nquii Tyo'ts'on na taquintyja najndeih' conduihin, ntyjantyi xjen na itsiv'ii jndyi jon nn'an, mannda' vaa itsijonhan' na nts'aa jon na quit'uiivi'han' joo nan'ñeen. ¹⁶ Ndo' cjoo' ndiaa' jon yo cjoo' tcüi' jon, jo' jndē jndui xuee' jon na itsohan': “Ncö condui tsan na taquintyja na coxen tsoñ'en nn'an na cotoxen. Tēquintyja na t'man condui ja ndē tsoñ'en nn'an na t'man condui.”

¹⁷ Jndē jo', jnty'ia ncüii ángel na minntyjee' jon nnon ndo'cüjioon'. Jndei itsixuaa jon ndēē quintsaa na ma'ntyja o' tsjö'ndue. Itso jon:

—Ncyoho', cancüiho' na ntquiiho' jndye nnon si' na itsijnda' Tyo'ts'on cüentaho'. ¹⁸ Ncyoho' na ntquiiho' si'ts'o 'naan nn'an na taquintyja na

t'man conduihan na cotoxehan, yo si'ts'o 'naan nn'an na t'man condui na cotquenhan xjen sondaro, yo si'ts'o 'naan nn'an na taxjen vaa m'aan jndyi na jndëhan. Ndo' yo si'ts'o 'naan quitso yo nque nn'an na tantjohan joo o', si'ts'o 'naan nn'an na cotye'ntjontyen ndo' mantyi yo nn'an na m'anhhan xjen 'naan nquehan. Nn'an na quijndë ndo' mantyi nn'an na jndë tqe.

¹⁹ Ndo' jnty'ia juu quioo'jndyi tqe'ñeen yo joo nn'an na taquintya na cotoxehan nn'an tsonnangue ndo' yo nin'sondaro 'naanhan. Tëncüihan na nnt'ahan tyia' yo nquii jon na ntjo juu quiso quichi'ñeen ndo' yo sondaro 'naan' jon. ²⁰ Ndo' t'uehan juu quioo'jndyi tqe'ñeen yo juu tsan'ñeen na toninncyaa jñ'oon quintu na tonnon nquii jon. Tots'aa tsan'ñeen jn'aan t'man yo najndeï nquii quioo' jndyi tqe'ñeen. Ntyja 'naan joo jn'aan t'man'ñeen, totsivi'nn'an juu joo nan'ñeen na tyincyahan na tëquiñoon jn'aan 'naan' quioo'ñeen ndö'quitahan oo ndueehan, ndo' na tonan't'maan'han 'ndyonnon juu cho'ñeen. Yajo' nquii jon na ntjo jon quiso quichi'ñeen, joo ve nan'ñeen, ninvaa vando'han, tju' jonhan quityquii' ndaandue chon na coco sufre. ²¹ Ndo' nquii jon na ntjo quiso quichi'ñeen, iscüje jon tsoñ'en sondaro 'naan nan'ñeen yo xjo të na jndui'han' 'ndyo jon. Ndo' tsoñ'en quintsa tcüa' quintcu o' si'ts'o 'naan joo nan'ñeen.

20

T'uiityenhan' Satanás ncüii min ndyu

1 Jndë jo' jnty'ia ncüii ángel na jnan jon quiñoon'ndue, jndyocue jon. Y'oon jon nt'ö v'aa cüentaa' tsë'tsjoon na tyi'quintycüii na njoonhan' ndo' mantyi y'oon jon ncüii carena t'io. 2 Ndo' t'uui jon juu quitsoontyia'ñeen na mantyi jndyu juu nquii quitsu tque na tivio jndyi m'aan juu jo', nquii yutyia ndo' Satanás. Sityen jon juu yo carena'ñeen na quintjotyenhin ncüii min ndyu. 3 Ndo' tju' jonhin quii' tsë'tsjoon'ñeen na tayuu ntycüii na njoonhan'. Jndë jo' iscu'tyen jonhan' ndo' cha' quitsi'manhan' na vaa najndei na conduihin, t'ion jon sello 'ndyo juu tsë'tsjoon'ñeen, cha' tanin juu na ntsiquinaanhan' ndo' na nndui' ntcüe' juu yutyia na ntsivi'nn'anntyichen juu nn'an tsonnangue. Ya na nndë ncüii min ndyu'ñeen, yajo' chuhan' na quindyaa yahin chjo ro xjen.

4 Jndë jo' jnty'ia silla cüenta jndye na manin' ts'iaan'han'. Ndo' nque joo na vendyuaahan joo silla'ñeen, jndë ty'onhan cüenta na jndëhan na ngitoxenhan nn'an ntyja 'naan' na jndë tont'a nan'ñeen. Ndo' mantyi jnty'ia ñuaan nque nn'an na jndë tyje nn'an nquenhan tsojnaan' na totji' jndyoyuhan ntyja 'naan' Jesús ndo' mantyi ng'e na toninncyahan jñ'oon' Tyo'ts'on. Nan'ñeen tajnan't'maan'han juu quioo' jndyi'ñeen, min 'ndyonnon juu. Min tatyincyahan na nñoon jn'aan 'naan' juu quioo'ñeen ndö'quitahan oo ndueehan. Jnty'ia na ta'ndo' nnda'han ndo' tonan'jonhan yo nquii Cristo na ngocoxen jon nn'an ncüii min ndyu. 5 Nan'va' tsixuanhan' juu navejndyee na cota'ndo' xco nnda' nn'an. Majo' mañoon nn'an na jndë tjë, tyi'contcüi nnda'han

ata xjen jndë tenoon' joo ncüii min ndyu'ñeen. ⁶ Joo nn'an na conan'jonhan yo nn'an na cotando' xco navejndyee, nein jndyihan ee jndë tquen Tyo'ts'onhan cüentaa' nquii jon. Juu na its'aa na covje nn'an na jndë ve, min taxe'cacüja'han'hin, ee juuhan' tavinajndeihan' na nt'uuihan'han. Joohan conduihan ntyee cüentaa' Tyo'ts'on yo nquii Cristo. Ndo' mantyi ngitoxenhan yo jon ncüii min ndyu.

Iju'cjeñ'engan' Satanás

⁷ Vi na jndë tenon joo ncüii min ndyu'ñeen, nndyaa ntcüe' Satanás na jndë t'uuityenhan'hin. ⁸ Ndo' ngondyi' juu quii' nt'an nn'an na ninvaa tsonnangue na ntsivi'nn'anntyichen juuhan yo nque nn'an Gog yo Magog. Nts'aa juu na ngancüi nan'ñeen na nnt'ahan tyia'. Tenonntyja xjen vaa jndye jndyi nan'ñeen, cha'vijon na jndye tei' 'ndyo ndaandue.

⁹ Jnan nan'ñeen ninvaa tsonnangue, jnt'ahan tjon joo nn'an cüentaa' Tyo'ts'on ndo' mantyi yo juu tsjoon na vi'ntyjii jon. Majo' isquioo jon chon nacjo nan'ñeen, iscoñ'engan'hin. ¹⁰ Ndo' juu yutyia na sivi'nn'an juuhan, tju' Tyo'ts'onhin quityquii' ndaandue chon na coco sofre. Jo' m'aan quioo'jndyi tqe yo juu tsan na toninncyaa jñ'oon quintu. Jo' naxuee ndo' natsjon, ninvito coquenonhan navi'.

Nn'an na jndë tjë, ico'xen Tyo'ts'onhan xeng'e na tonan'tjahan

¹¹ Jndë jo' jnty'ia ncüii silla quichi' na manin' ts'iaan' na t'man jndyi najndei tsixuanhan', ndo' mantyi jnty'ia nquii jon na vaquityen

jon nacjoo'han'. Ndo' juu tsonnangue yo tsjö'ndue, tsuhan' na tonnon jon. Tavi tityincyoo'ntyichenhan'. ¹² Ndo' mantyi jnty'ia nt'oo, joo nn'an na t'man tonduihan yo joo nn'an na cje tonan'xuanhan. Tsoñ'engan minntyjee'han na tonnon juu silla quichi'ñeen na manin' ts'iaan'han'. Jndë jo' sinueen' Tyo'ts'on joo tson na chohan' jñ'oon na tsiquindyihan' xi' ncüii 'nan na tont'a nt'oo'ñeen. Ndo' ntyja 'naan joo jñ'oon na cho tson'ñeen, jo' ntco'xenhan'hin ntyja 'naan' 'nan na jndë tonan'tjahin. Ndo' mantyi vaa ncüiichen tson na sinueen' jon na chuhan' nguee nn'an na nan'xuanhan na tyi'quintycüii na cotando'han. ¹³ Ndo' nn'an na tjëhan quityquii' ndaandue, mantyi ta'ndo' nnda'han. Tëntyjee'han na tonnon Tyo'ts'on. Ndo' mantyi yo nn'an na jndë tjë na covendoo'han na ntco'xen Tyo'ts'onhin. Ncüii cüii nan'ñeen tco'xen jonhan yo xi' ncüii cüii nnon 'nan na jndë tont'ahan. ¹⁴ Jndë jo' juu na its'aa na covje nn'an, yo nin'juu naijon na contjo nt'oo na vitjachen na ntsijnda' Tyo'ts'on ntyja 'naanhan, mantyi tju' jonhin quii' ndaandue chon. Juu ndaandue chon'ñeen tsixuanhan' juu na jndë ve na covje nn'an. ¹⁵ Ndo' minnichen ts'an na tyi'condui xuee' juu nnon juu tson na chuhan' nguee nn'an na nan'xuanhan na cota'ndo' ñuaanhan, mantyi tju'han' nan'ñeen quii' ndaandue chon'ñeen.

21

Tsjö'ndue xco yo tsonnangue xco

¹ Ndo' jnty'ia tsjö'ndue xco yo tsonnangue xco. Ee juu tsjö'ndue yo tsonnangue na tom'aan jndy-eehan', jndë tsu ntyja 'naan'han'. Ndo' min tavin-daandue cuaa. ² Ndo' mantyi jnty'ia juu tsjoon Jerusalén xco, tsjoon cüentaa' nquii Tyo'ts'on jnan-han' tondye na m'aan nquii jon, jndyocuehan'. Tycüi'han' cha'vijon na tycüi' ncüii yuscundyua na ngoco juu yo ts'an na ndisaa' juu. ³ Ndo' jndyi na jndei tic'uaa cha'vijon jndyee' ts'an tontyja na minntyjee' juu silla na manin' ts'iaan'ñeen na m'aan Tyo'ts'on, itso:

—Nanein m'aan Tyo'ts'on yo nn'an. Nc'oon jon yohan ndo' joochan nnan'xuanhan nn'an cüentaa' nquii jon. Ntjohin yo nan'ñeen ndo' nnduihin Tyo'ts'on cüentahan. ⁴ Ncüii cüiihan ngue' jon ndaa ndëëhan. Juu xjen'ñeen tavi'nan ts'an na ngue', min taje'c'onhan na chjoo' n'onhan. Taje'quityueehan min taje'quiihan'hin. Ee tsoñ'en na tomin navejndyee, jndë tenonhan'.

⁵ Ndo' nquii jon na vequityen juu silla'ñeen na manin' ts'iaan'han', sinin jon. Tso jon:

—Matsixcö ja tsoñ'en.

Ndo' mantyi jndyi na tso jon nnön:

—Cüji' jñ'oonmin ee conduihan' jñ'oon na mayuu' na nndëë ngantyja ts'on ts'anhan'.

⁶ Jndë jo' tsontyichen jon nnön:

Jndë jndë tsoñ'en cha'xjen na tijnda'. Tsoñ'en nnon na min, vitjachen na nduihan', ja mancüiixjen m'an ndo' ninm'an ja xjen na ntycüiihan'. Mancö na condui ja navejndyee ndo' nc'önntyëchën na ntycüii tsoñ'en. Minninchen ts'an na ivaa' ts'on juu na ja matejndeihin, itsijonhan' tsan'ñeen cha'vijon ts'an na ninc'u

juu ndaa. Ja ve' yu nninncyahan' na nc'u tsan'ñeen. Juu ndaa'ñeen conanhan' tsui' na incyaahan' na tyi'quintycüii na cotando' ñuaan nn'an. ⁷ Minninchen ts'an na condëë ivantjon juu yo 'nan natyia, ntsiquindahin tsoñ'en joo jñ'oonmin'. Ndo' nndui ja Tyo'ts'on cüentaa' juu ndo' juu juu nduihin jnda. ⁸ Majo' joo nn'an na ncyaaahin na nt'uiivi'han'hin na nnan'jonhan ntyja njan, ncju'han'hin quii' ndaandue chon na coco sufre. Majo'ntyí ngenon joo nn'an na tyi'cantlya n'onhan ja, joohan ndo' mantyi yo tsoñ'en nn'an na tyi'ntju' nan'xuanhan na tonnön. Ndo' nn'an na conan'cüjehan ntyjehan, majo'ntyí ntjonhan, ndo' majo'ntyí nn'an na ve' ndô ro m'adhan yo nn'an. Ndo' nque nn'an na cont'ahan ts'ian quindua', majo'ntyí ncju'han'hin jo', ndo' mantyi yo joo nn'an na conan't'maan'han 'nan na chito Tyo'ts'on conduihan', ndo' manin' yo nn'an na conan'neinhan quintu. Tsoñ'en nan'ñeen majnda' na ncju'han'hin quii' ndaandue chon'ñeen. Juu nan'ñeen tsixuanhan' na jndë ve na covje nn'an.

Tsjoon Jerusalén xco

⁹ Ndo' ncüii joo na ntyque' ángeles'ñeen na nintonan'chohan ntyque' xio na toquiñjon joo ntyque' nnon navi' na mats'ia, tyjee'non jon na m'an. Ndo' tso jon nnön:

—Quindyoy' ndöhin, ndo' ntsi'man ja nnon' nquii jon na nduihin scuu' Quitsman Chjo.

¹⁰ Yajo' quityquii' na tityincyoo' na s'aa nquii Espíritu na jnty'ia, tay'oon ángel'ñeen ja na m'aan ncüii tyo' t'man na ndyehan'. Ndo' juu tsjoon

Jerusalén na conduihan' cüentaa' nquii Tyo'ts'on, jo' si'man ángel'ñeehan' nnön. Quiñoon'ndue jnanhan', jndyocuehan'. ¹¹ Juu tsjoon'ñeen quixuee jndyihan' yo juu na quixuee na condui nquii Tyo'ts'on. Juu na quixueehan', itsijonhan' juuhan' cha'vijon tsjö' jaspe, tsjö' na njon jndyihan', ndo' juu tsjoon'ñeen, quixueehan' cha'vijon ndioo cristal. ¹² Xe jndio juu tsjoon'ñeen vaa teontjō' t'man na ndye jndyihan'. Ndo' m'aan ncho've 'ndyohan', ndo' ncüii cüii 'ndyohan' minntyjee' ncüii cüii ángel na cota'ntyjee'han joohan'. Ncüii cüii 'ndyo juu teon'ñeen jndē jndui ncüii cüii nguee na ncho've ntsinda Israel. ¹³ Ndyē jndyuent'aa'ñeen cojnty'iahan' tontyja na quindui' ndo'cūjioon', ndo' ndyehan' cojnty'iahan' tontyja na m'an ncjuu ntyque', ndo' ndyehan' cojnty'iahan' tontyja na m'an ncjuu tsonjn'aan, ndo' ncüiichen ndyehan' cojnty'iahan' tontyja na vacue ndo'cūjioon'. ¹⁴ Ndo' juu tsjaan' teontjō' tsjoon'ñeen, tequee' ncho've tsjö' t'man. Nacjo joo ntjō'ñeen jndui nguee nque ncho've nn'an na juu Quitsman Chjo t'ua jon ts'ian ndēehan na totsay'onhan yo jñ'oon na toninncyaa jon.

¹⁵ Nquii ángel'ñeen na sinin jon yo ja, y'oon jon ts'oon na condui' xjen na jndēhan' yo s'on ijan. Yo juuhan' ncūji' jon xjen juu tsjoon'ñeen yo teontjō' na ndyii' xi'jndiohan', ndo' yo jndyuent'aa'naan'han'. ¹⁶ Juu tsjoon'ñeen nincüajon xjen na ninque nquihan', ninncüii xjen na tcohan' yo na tuenhan'. Ya na tji' jon xjen ncüii ntyjaa' juu tsjoon'ñeen yo juu ts'oon'ñeen, tuee' cha'na ve min vantyjo' ve ciento kilómetros na tcohan'. Ninncüii xjen na tcohan' yo na tuenhan' yo na

ndyehan'. ¹⁷ Mantyi tji' jon xjen juu teonntjō'ñeen tsa'nnda' xjen na ndyehan'. Ndo' tuee' ndyenn'an ncho'nqui vantjoo' 'on metros na ndyehan'. Juu ts'oon'ñeen na condui' xjen na tijnt'ue ángel'ñeen, itsijonhan' na tcohan' cha'xjen ts'oon na coninjnt'ue nn'an na cotji'han xjen.

¹⁸ Juu teonntjō'ñeen, jndēhan' yo tsjō' jaspe, ndo' nquii tsjoon je', jndēhan' yo s'on ijan nquii'. Itsijonhan' juu s'on ijan'ñeen cha'vijon ndioo na quixuee. ¹⁹ Ndo' juu tsjaan' teonntjō' juu tsjoon'ñeen, tycüi'han' yo jndye nnon ntjō' na njon jndyi. Tsjō' navejndyee na tequee'han' tsjaan' juu teonntjō'ñeen, jo' tsjō' quichuii' na jndyuhan' jaspe. Tsjō' t'man na jndē ve na tequee'han' jo', juuhan' tsjō' zafiro. Tsjō' t'man na jndē ndye, jo' tsjō' ágata. Tsjō' t'man na jndē nenque, jo' tsjō' esmeralda. ²⁰ Tsjō' t'man na jndē 'on, juuhan' tsjō' ónice. Tsjō' t'man na jndē yon, jo' tsjō' cornalina. Tsjō' t'man na jndē ntyque', juuhan' tsjō' crisólito. Tsjō' t'man na jndē nen, jo' tsjō' berilo. Tsjō' t'man na jndē ñjen, juuhan' tsjō' topacio. Tsjō' t'man na jndē nqui, jo' tsjō' crisoprasa. Tsjō' t'man na jndē nqui ncho' ncüii, juuhan' tsjō' jacinto. Ndo' juu tsjō' t'man na jndē ncho've, jo' tsjō' amatista. ²¹ Joo ncho've jndyue nt'aa na min juu teonntjō'ñeen, jndēhan' yo tē' perlas. Ncüii cüii 'ndyo v'aa jndēhan' yo ncüii tē' perla t'man. Ndo' juu nata t'man quii' juu tsjoon'ñeen, jndēhan' yo s'on ijan nquii'. Itsijonhan' juu s'on ijan'ñeen cha'vijon ndioo na quixuee.

²² Majo' juu tsjoon'ñeen, tavi vats'on na jnty'ia tyquii'han' ee nquii ta Tyo'ts'on na taquintyja najndeí na conduihin yo nquii Quitsman Chjo,

joohan conduihan juu vats'on cüentaa' juu tsjoon'ñeen. ²³ Ndo' tsjoon'ñeen min tyi'icanhan' ndo'cüjioon' min chi', ee juu na quixuee na condui nquii Tyo'ts'on, itsixueehan' jo'. Ndo' mantyi nquii Quitsman Chjo na conduihin cha'vijon lámpara, incyaa jon naxuee jo'. ²⁴ Joo nn'an tsonnangue nc'onhan ntyja 'naan' juu naxuee chon juu tsjoon'ñeen. Ndo' mantyi nque nn'an na taquintyja na cotoxenhan tsonnangue, ninnquii'chen na nc'ohan tsjoon'ñeen cha' juu na njon conduihin, cüit'maan' nquii Tyo'ts'on ntyja 'naanhan. ²⁵ Joo tsjoon'ñeen, tavi'nan natsjonhan', min tyi'quitë' jndyue nt'aa teonntjõ' xi'ndiohan', ee quii' tsjoon'ñeen mancha' xjen xueehan'. ²⁶ Ndo' tsoñ'en nn'an nc'ohan juu tsjoon'ñeen na nnan't'maan'han nquii Tyo'ts'on, tsoñ'en juu na tondit'maan'han, nnt'ahan na nquii jon cüit'maan' ntyja 'naanhan'. ²⁷ Min'ncüii 'nan na tyi'ntju' tsixuanhan', tyi'je'caquee'han' juu tsjoon'ñeen, min min'ncüii ts'an na its'aa juu ncüii nnon na ji vaahan', min ts'an na itsivi'nn'an. Vaa tson cüentaa' Quitsman Chjo na jndui na chuhan' nguee nn'an na conan'xuanhan na tyi'quintycüii na cota'ndo'han. Xia'ntyti nque nan'ñeen ngoque'han juu tsjoon'ñeen.

22

Jndaa na ntyja 'naan'han' na cota'ndo' nn'an

¹ Ndo' juu ángel'ñeen si'man jon nnön juu ndaa jndaa na incyaahan' na cota'ndo' ñuaan nn'an. Quixuee jndyihan' cha'vijon ndioo. Juuhan' jnanhan' naijon vaa silla na manin'

ts'iaan' 'naan' Tyo'ts'on ndo' mantyi yo nquii Quitsman Chjo. ² Juu jndaa'ñeen vjahan' xoncüe nata t'man quii' tsjoon'ñeen. Ncüii cüii ntyjaa' jndaa'ñeen, jo' minntyjee' juu ts'oon na incyaahan' na tyi'quintycüii na cota'ndo' nn'an. Juu ts'oon'ñeen t'uui' ncho've nnon tēhan', ndo' ncüii cüii nnon tē'ñeen condēehan' ncüii cüii chi'. Ndo' tscö juu ts'oon'ñeen conduihan' nasi na itsin'manhan' nn'an tsonnangue. ³ Nquii Tyo'ts'on taje'quitsquioontyichen jon navi' cha'xjen na s'aa jndyee jon. Ndo' juu silla na manin' ts'iaan' 'naan' jon yo Quitsman Chjo, quii' tsjoon'ñeen, jo' m'aanhan', ndo' nque nn'an na cotye'ntjonhan nnon jon, nnan't'maan'han jon jo'. ⁴ Njnty'ia ndēehan jon ndo' xuee' jon, nñoonhan' ndö'quitahan. ⁵ Min taje'c'oonntyichen natsjon, ndo' nn'an na m'an jo', taje'canhan' chon lámpara min ndo'cüjioon', xe ng'e nquii ta Tyo'ts'on conduihin chon na tsixueehan' ndēehan. Min je'quintycüii na conan'jonhan na cotoxenhan yo jon.

Mannäyo na nndyo nnda' Jesucristo

⁶ Ndo' tsontyichen ángel'ñeen nnön:

—Jñ'oonmin' conduihan' jñ'oon na ngatsiquindēhan' joohan'. Conduihan' jñ'oon na mayuu'. Nquii ta Tyo'ts'on incyaa jon Espíritu na condui jon quii' n'on nn'an na coninncyahan jñ'oon ntyja 'naan' nchu vaa nguaa na tonnonchen. Ng'e jo', jndē t'ua jon ts'ian nnon ángel cüentaa' jon na quitsi'man juu ndēē nn'an na cotye'ntjonhan nnon jon joo 'nan na mavaa xjen na ndui.

⁷ Iso Jesucristo:

—Quitquenho' cüenta, macje ncüjënön na m'anho'. Juu ts'an na itsue jñ'oon na jndui nnon tsonvahin ntyja 'naan' nchu vaa 'nan na nguaa, neiin' jndyi tsan'ñeen.

⁸ Maja Juan, tsoñ'en nan'min' tityincyoo'han' nnön. Ndo' vi na jndë jnty'ia ndo' jndyi, jo' tēco'xtyë na tonnon ángel'ñeen na ntsit'man' jahin ng'e na si'man jonhan' nnön. ⁹ Majo' tso jon nnön:

—Tyi'ntsa' na nnda' ee mantyi condui ja na matye'ntjön nnon Tyo'ts'on cha'xjen 'u'. 'U' ndo' mantyi nque nty'iu' na coninncyahan jñ'oon' jon ntyja 'naan' nchu vaa 'nan na nguaa, ndo' yo nin'tsoñ'en nn'an na conan'vehan joo jñ'oon na chu tsonvahin. 'U' xia'ntyi nquii Tyo'ts'on quit-sit'man'.

¹⁰ Mantyi itsontyichen jon nnön:

—Joo jñ'oon na chu juu tsonvahin ntyja 'nan na xejnda na nguaahan', ncyä' na c'oon tyincy-ohan' ndëe nn'an, ee ng'e jndë tichjo xjen na ntsiquindëñ'ehan' joohan'. ¹¹ Juu ts'an na its'aa natyia, quits'aatochen juu 'nan natyia. Ndo' juu ts'an na min'cyantyi vam'aan, quintjohin ntyja 'naan'han'. Ndo' juu ts'an na vam'aan juu ntyja 'naan' na ya, ninvito c'oon juu ntyja 'naan'han. Ndo' mantyi juu ts'an na itsiji'ua Tyo'ts'onhin, ninvito cam'aan jon ntyja 'naan'han'.

¹² Itso Jesucristo:

—Quitquenho' cüenta macje ncüjënön. Ndo' na ncjöy'ön naya na ngacüja'han' ncüii cüii ts'an xi' ncüii yo 'nan na tots'aa juu. ¹³ Ja mancüiixjen m'an vitjachen na nguaa tsoñ'en, ndo' ncl'ön xjen na jndë tenon tsoñ'en. Ja m'an navejndyee ndo' mantyi juu xjen na mats'ia, ninvaa m'an. Condui

ja x'ee tsoñ'en ndo' mantyi ntyji nchu vaa con-
tycüiihan'."

Nnda' jñ'oon na tso jon nnön.

¹⁴ "Nein jndyi joo nn'an na cotmanhan
ndiaahan cha' na nnincyaaahan' na vanaan
na ngüenonhan jndyuent'aa na ngoque'han
quii' juu tsjoon Jerusalén xco naijon na m'aan
juu ts'oon na nnincyaaahan' na cota'ndo'han,
na ntquiihan tēē'han'. ¹⁵ Majo' na toxen'
teonntjō' juu tsjoon'ñeen, jo' m'an joo nn'an
na ntjein cont'ahan yo ntyjehan yo joo nn'an
na cont'a ts'ian quindua', yo joo nn'an na
ve' ndö ro m'anhan yo nn'an, ndo' nn'an na
conan'cüjehan ntyjehan, ndo' mantyi yo nn'an na
conan't'maan'han 'nan na chito Tyo'ts'onhan', yo
nin'tsoñ'en nn'an na conan'vi'nn'anhan ntyjehan
ndo' na conan'neinhan jñ'oon quintu.

Jñ'oon na mats'ia na icüji' jndyoyuhan'

¹⁶ —Ja Jesús jndē jñön juu ángel cüenta na
m'anho' na quitsi'man jon tsoñ'en jñ'oonmin'
ndēē 'o' na conduiho' tmaan' nn'an na icüji
Tyo'ts'on cüentaa' nguii jon. Ja condui tsjan 'naan'
David na jndyocahan'. Ndo' mantyi condui ja
quixjuunco na quixuee jndyihan'.

¹⁷ Nguii Espíritu Santo yo joo nn'an na condui-
han scuu' Quitsman Chjo conduehan:

—'U' ta Jesús, quindyō'.

Ndo' minnichen ts'an na indyii juu jñ'oonmin',
mantyi quitso juu:

—Quindyō' ta Jesús.

Ndo' min'cya ro ts'an na nin'c'u juu ndaa, quitsindyoo'hin. Na ve' yu quindyoc'u juu ndaa na incyaahan' na cota'ndo' nn'an.

¹⁸ Tsonvahin chuhan' jñ'oon ntyja 'naan' nchu vaa 'nan na nguaa. Nnon ncüii cüii ts'an na indyihan', macüji' jndyoyu ja jñ'oon na toncuu'. Xe na aa ntscüantjo' juu jñ'oon na itsiquindyi jñ'oonmin', yajo' nacjoo' tsan'ñeen ntscüantjo' Tyo'ts'on ncüii cüii nnon navi' na itsiquindyi tsonvahin. ¹⁹ Ndo' mantyi xe na aa ncüji' ndya' ts'an minndye jñ'oon na chu tsonvahin ntyja nchu vaa 'nan na nguaa, taxe'ncyaa Tyo'ts'on na vanaan na ntquii tsan'ñeen tää' juu ts'oon na incyaahan' na cota'ndo' nn'an, min tyi'je'ncyaa jon na vanaan na ngaquee' tsan'ñeen quii' tsjoon cüentaa' jon. Juu tsonvahin itsiquindyihan' ntyja 'naan ve nnon jñ'oonmin'.

²⁰ Manquiintyi Jesús na icüji' jndyoyu jon jñ'oonmin', itso jon:

—Jñ'oon na mayuu', cje na ncüjënön na m'anho'.
Quindui na nnda'. Quindyo' 'u' ta Jesús.

²¹ Juu naya na condui nquii ta Jesús, c'oonhan' yo nque nn'an na conduihan cüentaa' Tyo'ts'on.

Jn'oon xco na tquen tyo'ts'on
New Testament in Amuzgo, San Pedro Amuzgos
(MX:azg:Amuzgo, San Pedro Amuzgos)

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Amuzgo, San Pedro Amuzgos

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, San Pedro Amuzgos [azg], Mexico

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, San Pedro Amuzgos

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-03-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 20 Mar 2024 from source files
dated 20 Mar 2024

d8a54041-81ce-5bdf-9060-152f7eb71dc8